Dönem : 2
Toplantı : 2

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 156

Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel kanunu tasarısı ve Millî Savunma, Maliye ve Plân komisyonlarından 5 er üye seçilerek kurulan Geçici Komisyon raporu (1/234)

Türkiye
Cumhurbaşkanlığı
Ankara
4-210 Ek : 2

25 . 6 . 1966

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 24 Haziran 1966 gün ve 10610/60480 sayılı yazınız.

Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul olunduğu bildirilen 762 numaralı Kanun metni ile ilgili olarak Cumhuriyet Senatosu Başkanlığından alınmış olan Anayasaya aykırılık gerekçesinin tasdikli bir suretini ekli olarak takdim ediyorum.

İşbu gerekçe muvacehesinde, anılan kanunun, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 93 ncü maddesi mucibince, bir daha görüşülmesi uygun bulunmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Cevdet Sunay
Cumhurbaşkanı

Cumhuriyet Senatosu
Başkanlığı
Genel Sekreterliği
Sayı : 6493

21 . 6 . 1966

CUMHURBAŞKANLIĞINA

İş - Deniziş - Tabiî Âfetler - Türk Silâhlı Kuvvetleri Personel - Sayıştay kanun tasarıları Cumhuriyet Senatosu komisyonları ve Genel Kurulunda görüşülmüş, değişiklikler yapılmış ve Millet Meclisine iade edilmiştir. Son günler içinde sözü edilen tasarıların Anayasanın 92 nci maddesinde tesbit edilen usul ve şekillere uygun olmayıp Millet Meclisince kanunlaştığı ilân edilmiştir. Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı, Devletin teşkilâtı olarak Yasama Organının iki kanadında kanun tasarısı ve tekliflerinin görüşülmesine esas olan Anayasanın maksadını her iki Meclisin içtüzüklerine, Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanlarının ayrı ayrı ve müşterek olarak aldıkları kararlara ve yıllardan beri yürütülen münasip mutabakatlara dayanan meşru ve hukukî geleneklere aykırı olan bu kanunlaştırma olayının Yüksek Makamınıza ulaştırılmasına karar vermiştir. Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı Anayasanın maksadına ve hükümlerine uygun olmıyan ve Cumhuriyet Senatosunun tecelli etmiş iradesini bertaraf etmeye mâtuf bu davranışın, tasarıların kanun olma niteliklerinde zaif ve tereddütler meydana getirmesi ve çeşitli ihtilâflar doğurması ihtimallerini düşünerek meselenin hukukî yönünü ve oluşunu Anayasanın 93 ncü maddesi gereğince uygun bulunmıyan kanunların Meclislere geri çevirme yetkisine sahip Yüksek Makamlarınıza duyurmayı bir ödev saymıştır.

Kanun tasarısı ve tekliflerinin kanun tekniğine uygun, memleket ihtiyaçlarına en iyi şekilde cevap verebilecek ve objektif, umumi, mecburi ve daimîlik niteliğinde olmasını temin için uzun tecrübe ve çabalardan sonra, çift Meclis sistemi demokratik ülkelerde esas olarak alınmıştır. Ana-

yasamızda kanunların belirtilen nitelikte olması maksadiyle çift Meclis sistemini siyasi hayatımıza getirmiştir.

Kanunların yapılma şeklini tesbit eden Anayasamızın 92 nci maddesi, Millet Meclisi Komisyon ve Genel Kurullarında görüşme süresini aşmamak ve 3 aydan çok olmamak kaydiyle metinleri görüşme yetki ve görevini Cumhuriyet Senatosuna vermiştir. Temel maksat, bütün kanun tasarı ve tekliflerinin Cumhuriyet Senatosunda görüşülmesidir. Bir teklif ve tasarı Millet Meclisinde tümü reddedilmiş olsa dahi, Anayasa tasarı ve tekliflerin Cumhuriyet Senatosunda görüşülmesini temel hukukî kaide olarak tesbit ederken işlerin sürüncemede kalma ve uzama ihtimallerini önlemek üzere tedbir almış bulunmaktadır.

Kanun tasarı ve tekliflerinin Millet Meclisi Komisyon ve Genel Kurullarında görüşme sürelerine bu tedbirin çerçevesi olarak tâyin eden Anayasa, Cumhuriyet Senatosunu da bu süre ile kayıtlamıştır. Millet Meclisi Komisyonlar ve Genel Kurulundaki görüşme süresi kadar bir sürede görüşme hakkını Cumhuriyet Senatosuna tanımıştır. Ancak, bu sürenin 3 ayı geçemiyeceğini ayrıca tâyin etmiştir. Sürenin başlangıcı hesabı ve takibine ait teferruat hükümleri şüphesiz ki, Anayasa konusu ve hükmü olamaz.

Sürenin başlangıcında Anayasa prensibi işaret edilmiştir. Millet Meclisi Komisyonları ve Genel Kurulunda görüşme süresi Millet Meclisinde görüşme süresinde başlangıç teklif ve tasarının komisyona havale ve bunun hukukî işlemi olarak gelen kâğıda derç ise, Cumhuriyet Senatosunda da başlangıcın aynı şekilde hesabı tabiîdir. Bir hukukî kaide içinde aynı meselede iki ayrı ölçü mümkün olamaz. Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi İçtüzükleri hükümlerine göre (Cumhuriyet Senatosu İçtüzük 23, Millet Meclisi İçtüzük 67 nci maddeleri) komisyonlara havale ile yasama faaliyetleri başlıyabilir. Sürenin başlangıcında Millet Meclisinin komisyona havale, Cumhuriyet Senatosunda ise, Millet Meclisi metninin Cumhuriyet Senatosunca alınma tarihlerinin esas alınması gibi farklı bir şeklin müddetin hesabında esas tutulmasının hukukî bir mahiyet ve mesnedi gösterilemez. Bu konuda iki Meclis arasında bir fikir ayrılığı mevcut değildir.

A) 15 . 4 . 1966 tarihli 86 sayılı Millet Meclisi Başkanlık Divanı Kararı;

B) Millet Meclisi Başkanlık Divanı adına bir soruya 22 . 12 . 1965 günü Millet Meclisi Genel Kurulunda Millet Meclisi Başkanvekilinin verdiği cevap;

C) Ve şimdiye kadar Cumhuriyet Senatosunda görüşülen 500 ü aşan tasarı ve teklifte tatbik edilen gelenek.

Sürelerin başlangıcında mutlak bir mutabakat göstermekte idi. Bu konuda Başkanlık Divanlarında bir anlaşmazlık mevcudolmadığı halde 26 . 3 . 1966 tarihinde Millet Meclisi Başkanlığı Anayasa Komisyonuna meseleyi götürmüş, Millet Meclisi Anayasa Komisyonu ise, 4 . 5 . 1966 tarihinde süre başlangıcında Millet Meclisinin kayıttan beri, Cumhuriyet Senatosunu kayıtlıyan bir görüşe varmıştır. Sürenin başlangıcının tesbitinde Cumhuriyet Senatosunda tatbik edilecek usul ve şeklin Anayasanın 92 nci maddesinin maksadına uygun ve devam eden tatbikat çerçevesinde «Gelen kâğıtlara derç» tarihi olması gerekli ve hukukî iken bir anlaşmazlık olmadan bir Meclisin tek taraflı olarak değiştirme yoluna gitmesi ve yeni kayıtlar koyması hukuka aykırıdır. Sürenin başlangıcında esas Anayasanın koyduğu objektif ölçünün dışında bir şekle sokularak Cumhuriyet Senatosunda görüşme imkânı ortadan kaldırılamaz. Cumhuriyet Senatosunun görüşme imkânlarının kaldırılması, daraltılması Anayasanın temel fikrine ve ruhuna aykırılıktır.

Sürelerin hesabında Anayasanın 92 nci maddesindeki «Bu fıkrada belirtilen süreler Meclislerin tatili süresince işlemez» kaydı tasrihi anlamındadır, tahdidi anlamında değildir. Anayasanın hazırlanması sırasında 21 Mayıs 1961 tarihinde komisyon sözcüsünün açık ifadesinde belirttiği gibi, sürenin hesabında tatilin sayılmıyacağı tabiî görülmüş ve tasrih kabul edilmiştir. Daha nelerin sürelere katılmıyacağını Anayasa yapıcısı tüzüklere, geleneğe ve tatbikata bırakmıştır.

Nitekim iki Meclisin Başkanlık Divanları 28 Kasım 1963 tarihli 28 nci toplantılarında meseleyi karara bağlamışlar «Meclislerin Divanları ve komisyonları gibi teşrîî faaliyet organlarının teşekkül edememesi sebebiyle teşrii faaliyette bu lunamadıkları zamanın» tıpkı Meclisler tatilde imiş gibi süreden sayılmıyacağını kesin bir şekilde tesbit etmişlerdir. Yüzlerce tasarı ve teklif bu

tesbitin çerçevesindeki hesaplarla görülmüş ve hukukî tam neticeler tevlidetmiştir. Bu konuda hukukî esas Anayasa görüşmeleri esnasında teyidedilen maksada uygun olarak «Teşrii faaliyet organlarının teşekkül edememesi sebebiyle teşrii faaliyette bulunamamak halidir» yani teşrii faaliyette bulunma imkânları mevcut ise süre işliyecek, imkân mevcut değil ise süre işlemiyecektir. Objektif bir hukuk kaidesi bu şekilde gelenek olarak tesbit ve temin edilmiş bulunuyordu. Meclislerin Başkanlık Divanı ile komisyonların seçimi konusunda iki Meclis arasında ve divanlarında her hangi bir anlaşmazlık da mevcut değildi. Bir konuda anlaşmazlık kendisini 1965 Kasım ayı Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı ve Komisyon seçimlerinin uzaması üzerine gösterdi. Teşrii faaliyette bulunabilmek için Meclis divanları ile komisyonların seçimi kâfi ve mümkün müdür? Komisyonların Başkanlık divanlarının seçimleri gerekli midir? Bu konu tartışmalara esas oldu. Teşrii faaliyet esas olduğuna göre onun tam işleme şeklinin temini zamanına gitmek gereklidir. Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğüne göre komisyonlar iki yılda bir seçilir ve iki yıllık görevi biten komisyon seçim döneminde görev yapamaz. Eski Komisyon yenisi seçilene kadar görev yapamıyacağına göre, görevi biten Komisyon yerine yeni komisyonun seçilmiş olması kâfi değil bu komisyonun çalışma imkânına sahibolabilmesi için Başkanlık Divanının teşkili gerekir 17 sayılı Müşterek Başkanlık Divanı Kararı bu görüşü teyidetmekte ve Meclislerin divanları ve komisyonlar gibi teşrii faaliyet organlarının teşekkülünü öngörmekte sadece Başkanlık Divanı ve Komisyon seçimlerini tasrih etmemekte bunlar teşrii faaliyet organlarının teşkilini öngörmektedir. Başkanlık Divanı ve Komisyon seçimlerinin mutlak münasip mutabakat halinde bulunan Meclisler ve divanlar komisyonların Divan seçimlerinde de anlaşmazlık halinde değillerdi. 22.12.1965 tarihinde Millet Meclisi Genel Kurulunda bir soruya cevap veren Millet Meclisi Başkanvekili Başkanlık Divanı adına «bu müddetin başlangıcının temin edilmesi için evvelemirde Senato komisyonlarının Başkanlık divanlarının kurulması ve her hangi bir kanun tasarısının görüşülebilecek bir hale gelmiş olması lâzımdır» şeklindeki ifadeleri bunun kesin delilidir. Son aylarda Millet Meclisi bâzı tasarı ve tekliflerin, Cumhuriyet Senatosunda görüşülüp değiştirilen metinlerini Anayasa gereğince Millet Meclisince yeniden görüşülmesi cihetine gitmiyerek süresi içinde görüşme yapılmamıştır iddiası dermeyan etmesi üzerine Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı anlaşmazlığa bir çözüm şekli bulma ümidi ile 4 . 1 . 1966 tarihli toplantısında konunun Müşterek Başkanlık Divanında görüşülmesine karar vermiştir. Ve Müşterek Başkanlık Divanı toplantısını Millet Meclisinden talebetmiştir. Millet Meclisi Başkanlığı Müşterek Divan gündemini tanzim yetkisine sahibolarak konuyu ancak istişarî mahiyette görüşmek kaydı ile gündeme almıştır. Bu kayıtlı toplantıda (14 Ocak 1966) ayrıca Komisyon Başkan, sözcü ve kâtiplerinin seçilmesi için geçecek zamana da sâri bulunmıyacağını istişari mahiyette karara bağlamıştır. Kararın Millet Meclisinin tâyin ve talebi ile istişarî karakterde alınması sebebiyle Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı 18 Ocak 1966 tarihli toplantısında divanın daha önce aldığı karar gereğince «Komisyon Başkanlık Divanı seçilmesine kadar geçen sürenin sayılmıyacağını» esas tutan kararını benimsemiş ve Cumhuriyet Senatosu grupları temsilcilerinin iştiraki ile Danışma Kurulu 24.2.1966 tarihli toplantısında bu görüşü tasrih etmiş, Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulu aynı günlü Birleşiminde Danışma Kurulunun bu kararını kabul etmiştir.

Cumhuriyet Senatosu komisyonlarında ve Genel kurullarında uzun ve dikkatli emeklerin sonucu olarak değişiklikler yapılan metinler Anayasanın 92 nci maddesindeki mekik sistemine göre Millet Meclisi komisyonlarına, Genel Kuruluna gerekli hallerde iki Meclisten eşit sayıda üyeden kurulu karma komisyonlarda görüşülmesi icabederken Millet Meclisi evvelce kabul ettiği metni kanunlaştırması Cumhuriyet Senatosu Komisyon ve Genel Kuruldaki değiştirmeleri bertaraf etme ve Millet Meclisi Komisyon, Genel Kurul ve karma komisyonların sarf edecekleri çalışmaları önlemek de Anayasaya aykırıdır.

Anayasanın maksadı tasarı ve tekliflerin iki Mecliste görüşülmesidir. Süreler, gecikmeleri önleme için bir tedbirdir. Tedbir mahiyet ve şümulünü, tesirini ve kullanış şeklini esas olarak tesbit eden Anayasa işleyiş ve tatbikattaki ihtiyaçlara cevap vermeyi İçtüzüklere ve geleneklere bırakmıştır.

Cumhuriyet Senatosu Anayasanın ruh ve mânasına uygun ve maksadı içinde olarak İçtüzük ve Müşterek Başkanlık Divanı kararları çerçevesi içinde metinleri görüşmüş, karara bağlamıştır. Millet Meclisi Anayasa ile bağdaşmıyan ve kurulun meşru gelenekleri tek taraflı olarak değiştirerek süre içinde görüşme yapılmamıştır iddiası ile metinlerin kanunlaştığını iddia etmektedir. Cumhuriyet Senatosu gelen metinleri varılan mutabakatlara uygun olarak görüşmüş ve karara bağlamış bulunuyordu. Bu mutabakatlara uygun olarak süreler hesabedilmiş ve değiştirmeler yapılmıştır.

Millet Meclisi bilâhara bir karar almıştır. Bu karar haklı ve yerinde olsa dahi, önceki geleneğe uygun görüşme şeklini ve hukukî durumunu değiştiremez ve ortadan kaldıramaz.

Anayasanın çift Meclis sistemini temindeki asıl maksadına aykırı olan, Anayasanın maksadına uygun bir görüşe usulünde geçmiyen bu şekildeki kanunlar Anayasa Mahkemesinde iptal dâvası konusu edilebileceği gibi muhatap kimseler tarafından her zaman mahkemelerde Anayasa aykırılığı iddia edilecek bir za'fı bünyelerinde taşıyacaklardır.

Bu şekilde kanunların çıkmamasını arzu eden ve Anayasanın tasarı ve tekliflerinin belirli bir süre içinde behemehal Cumhuriyet Senatosunda görüşülmesini emreden Anayasa maksadının muhafazasını ümideden Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanı durumu Sayın Cumhurbaşkanına saygılariyle arz eder.

Cumhuriyet Senatosu Başkanı
İbrahim Şevki Atasağun

Geçici Komisyon raporu

Millet Meclisi
Geçici Komisyon
Esas No. : 1/234
Karar No. : 2

19 . 11 . 1966

Yüksek Başkanlığa

Anayasanın 93 ncü maddesi gereğince bir daha görüşülmek üzere, Cumhurbaşkanı tarafından T. B. M. Meclisine geri gönderilen Türk Silâhlı Kuvvetleri Askerî Personel Kanunu, Genel Kurulun 27 . 6 . 1966 tarihli 102 nci Birleşiminde Maliye, Millî Savunma ve Plân komisyonlarından seçilen 5 er üyeden kurulu Geçici Komisyonumuzda, ilgili bakanlık temsilcilerinin de iştirakleri ile yeniden tetkik ve müzakere edildi :

Toplantıya katılan üyelerin ittifakları ile Millet Meclisince kabul edilen Türk Silâhlı Kuvvetleri kanunu tasarısı aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulda görüşülmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Sözcü		
Rize	Burdur	Balıkesir	Edirne
İ. Sarıgöz	*F. Kırbaşlı*	*A. Akın*	*N. Özoğul*
	Kayseri	İzmir	
	F. Köksal	*M. Ali Aytaş*	
	İmzada bulunamadı		

TÜRK SİLÂHLI KUVVETLERİ PERSONEL KANUNU

Kanun No
762

Kabul tarihi
20 . 6 . 1966

BİRİNCİ KISIM

Genel esaslar

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel hükümler

I - Kapsam

MADDE 1. — Bu kanun, Türk Silâhlı Kuvvetlerine mensup subaylar, astsubaylar ile Harb okulları, fakülteler ve yüksek okullar ile astsubay sınıf okullarında okuyan askerî öğrencilere uygulanır.

Türk Silâhlı Kuvvetlerinde görevli diğer askerî ve sivil şahıslar kendi özel kanunlarına tabidirler.

II - Amaç

MADDE 2. — Bu kanun subayların, astsubayların ve askerî öğrencilerin; sınıflandırılmalarını, yetiştirilmelerini, atanmalarını, terfilerini, görev ve yükümlülüklerini, taltiflerini, maaşlarını, tazminat ve ödenekleri ile diğer özlük haklarını düzenler.

III - Tarifler

MADDE 3. — Bu kanunda yer alan bâzı kavramların anlamları aşağıda gösterildiği şekildedir :

a) Rütbeler : Subayların ve astsubayların ilk subaylığa veya astsubaylığa başlamada ve bekleme süreleri sonunda bu kanun gereğince kazanarak taşıyacakları rütbelerdir.

b) Nasıp : İlk subaylığa, astsubaylığa ve bir rütbeden mütaakıp rütbeye terfide yeni rütbenin normal bekleme süresinin başlama tarihidir.

c) Kıdem : Muayyen bir rütbeye nasıp tarihinden itibaren o rütbede hizmet süreleri veya aynı rütbe ve aynı nasıplılar arasında yeterlik bakımından üstünlük sırasıdır.

d) Normal bekleme süreleri : Subayların ve astsubayların rütbe terfilerine hak kazanabilmeleri için her rütbede bekliyecekleri normal sürelerdir.

e) En az bekleme süreleri : Subayların ve astsubayların normal bekleme sürelerinden noksan bekliyeceği sürelerdir.

f) En çok bekleme süreleri : Subayların ve astsubayların bulunduğu rütbede kalabilecekleri âzami süreyi gösterir.

g) Terfi yılı : Her yılın 30 Ağustos tarihinde başlayıp ertesi yılın 30 Ağustos'una kadar geçen süredir.

h) Kademe bekleme süreleri : Subayların ve astsubayların kademe terfii edebilmeleri için her kademede bekliyecekleri en az bir terfi yılıdır.

i) Kademe terfii : Kademe terfii süresi sonundaki maaş artışıdır.

j) Yeterlik : Ahlâki, askerî, meslekî, zihnî kifayet ve üst rütbeye liyakattır.

k) Yeterlik derecesi : Sicil notu ortalamalarına ve değerlendirme kurullarının kıymetlendirmesine göre aynı sınıf ve rütbede terfi sırasında olan subayların ve astsubayların kendi aralarındaki derecelenmeleridir.

l) Yeterlik grupları : Yeterlik derecelerine ve yeterlik grupları yüzdelerine göre aynı sınıf ve rütbede terfi sırasında bulunan subayların ve astsubayların ayırdedildikleri gruplardır.

m) Sicil notu : Sicil raporlarında 1 nci ve 2 nci sicil üstlerince verilen notların toplamıdır.

n) Sicil notu ortalaması : Subayların ve astsubayların bekleme sürelerine ait muteber sicil notlarının ortalamasıdır.

o) Değerlendirme notu : Değerlendirme kurulu üyelerinin verdiği değerlendirme notunun ortalamasıdır.

p) Yeterlik notu : Sicil notu ortalaması ile değerlendirme notu toplamıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

Görev ve sorumluluklar

I - Görev ve sorumluluk

MADDE 4. — Silâhlı Kuvvetlere mensup subayların ve astsubayların görev ve sorumlulukları 211 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanun ve Yönetmeliği ile diğer kanun, tüzük, yönetmelik, talimat ve talimnamelerinde gösterilir.

II - Mal bildirimi

MADDE 5. — Subay ve astsubaylar, kendileriyle eşlerine ve velâyetleri altındaki çocuklarına ait taşınır ve taşınmaz malları, alacak ve borçları hakkında, özel kanunda yazılı hükümler uyarınca mal bildirimi verirler.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Genel haklar

I - Uygulama isteme hakkı

MADDE 6. — Subaylar, astsubaylar ve askerî öğrenciler, bu kanuna ve bu kanuna dayanılarak çıkan tüzük ve yönetmeliklerin kendileri hakkında aynen uygulanmasını istemek hakkına sahiptirler.

II - Güvenlik

MADDE 7. — Kanunlarda ve kanunlara dayanılarak çıkarılan tüzük ve yönetmeliklerde yazılı haller dışında, subaylığa, astsubaylığa ve askerî öğrenciliğe son verilemez; aylık ve diğer hakları elinden alınamaz.

III - Emeklilik

MADDE 8. — Subayların, astsubayların ve askerî öğrencilerin özel kanununda yazılı belli şartlar içinde emeklilik hakları vardır.

IV - Çekilme

MADDE 9. — Subaylar ve astsubaylar bu kanunda belirtilen esaslara göre subaylıktan veya astsubaylıktan çekilebilirler.

V - İzin

MADDE 10. — Subayların ve astsubayların sıhhi izinleri ve diğer izinleri hakkında bu kanun hükümleri uygulanır.

İKİNCİ KISIM

Subaylar

BİRİNCİ BÖLÜM

Kaynak ve yetiştirme

I - Kaynak

MADDE 11. — Muvazzaf subay kaynakları :

a) Harb okulları,

b) Fakülte ve yüksek okullardır.

a) Harb okulları

MADDE 12. — Harb okullarının kuruluşu, işleyişi ve bu okullara giriş şartları, yetiştirilme usulleri ve diğer hususlar özel kanununa göre yürütülür.

b) Fakülte ve yüksek okullarda yetiştirme

MADDE 13. — Silâhlı Kuvvetlerin Harb okullarında yetiştiremediği diğer sınıf subayları, fakülte ve yüksek okullarda yetiştirilir. Ancak yurt içinde fakülte veya yüksek okulu mevcudolmıyan branşlar için yurt dışına öğrenci gönderilir. Yurt içi ve yurt dışındaki fakülte ve yüksek okullarda :

a) Liseleri bitirerek üniversite ve yüksek okullara devam hakkını kazanmış olanlardan,

b) Lüzum ve ihtiyaç duyulduğunda; fakülte ve yüksek okullarda okudukları sınıfı başarı ile geçen ve Silâhlı Kuvvetler namına okumak istiyen öğrencilerden, seçilenler askerî öğrenci olarak öğrenim yaparlar.

II - Fakülte ve yüksek okulu bitirenlerden muvazzaf subay olma

MADDE 14. — Üniversitenin çeşitli fakültelerini veya yüksek okulları bitirenlerden, bitirmelerini mütaakıp ara vermeden müracaat edenler, 27 yaşından büyük olmamaları ve diğer nitelikleri de haiz olmaları şartiyle; ihtiyaç da varsa; Silâhlı Kuvvetlerin harb okullarında yetiştiremediği sınıflar için muvazzaf subaylığa nakledilebilirler.

Üniversitenin çeşitli fakültelerini ve yüksek okulları bitirerek müracaat eden astsubaylar da, 30 yaşından büyük olmamaları ve diğer nitelikleri de haiz olmaları şartiyle; ihtiyaç da varsa; öğrenimleri ile ilgili sınıflar için teğmen rütbesi ile muvazzaf subaylığa nakledilebilirler. Bunlar, terfi ile astsubaylıkta almakta oldukları aylık derecesine ulaşıncaya kadar müktesep hakları olan aylıkları almaya devam ederler.

357 sayılı Kanun hükümleri saklıdır.

Bu kişiler, muharip sınıf subaylığa nakledilemezler.

a) Askerî eğitim

MADDE 15. — Silâhlı Kuvvetler veya kendi hesabına üniversitenin çeşitli fakültelerini veya yüksek okulları bitirenler muvazzaf subay nasbedilmeden evvel askerî bir eğitime tabi tutulurlar. Başarı gösteremiyenler mütaakıp dönem eğitime katılırlar.

b) Askerî öğrencilerin özlük ihtiyaçları

MADDE 16. — Fakülteler veya yüksek okullarda Silâhlı Kuvvetler hesabına okuyan askerî öğrencilerin ihtiyaçları Devlet tarafından karşılanır.

c) Askerî öğrencilikten çıkarılma

MADDE 17. — Fakültelerde veya yüksek okullarda Silâhlı Kuvvetler hesabına okuyan öğrenciler aşağıdaki hallerde askerî öğrencilik niteliğini kaybederler :

a) Bu kanun hükümlerine göre çıkarılacak yönetmelikte tesbit edilecek ahlâk notunu kaybedenler,

b) Yönetmelikte belirtilecek esaslar dâhilinde, askerî öğrenci niteliğini kaybettiklerine dair disiplin kurullarınca haklarında karar verilenler,

c) Öğrenimlerini, bu kanuna göre çıkarılacak yönetmelikte belirtilecek süreler içinde tamamlıyamıyanlar,

d) Sağlık kurullarınca verilecek raporlara istinaden, sağlık durumları sebebiyle askerî öğrenci olarak öğrenimine devam imkânı kalmıyanlar,

e) Mahkeme kararı ile öğrencilik hukukunu kaybedenler,

f) Fakülte ve yüksek okullarca öğrencilik hakkı sona erdirilenler.

d) Çıkarılanlar hakkında yapılacak işlem

MADDE 18. — 17 nci madde gereğince askerî öğrenci niteliğini kaybedenlerin ilişikleri kesilir :

a) Sağlık sebepleri dışında 17 nci maddenin a, b, c, e ve f fıkraları gereğince ilişikleri kesilenlere Devlet tarafından yapılan masraf faizi ile birlikte ödettirilir.

b) Fakülte veya yüksek okul öğrencilerinden 17 nci maddenin a, b, c, e ve f fıkraları sebebiyle askerî öğrencilik niteliğini kaybedenler muvazzaf subay olarak tekrar Silâhlı Kuvvetler hizmetine alınmazlar.

c) Bu maddenin a fıkrası gereğince askerî öğrencilik niteliğini kaybederek ilişikleri kesilen öğrencilerin, Devlete olan borçları askerlik hizmetleri süresince tehir edilir.

III - Yedek subaylıktan muvazzaf subaylığa geçme

MADDE 19. — Fakülteleri veya yüksek okulları bitirerek ara vermeden Silâhlı Kuvvetlerde askerlik hizmetine başlıyan ve Yedek Subay Okuluna girişlerinde 27 yaşından büyük olmıyan yedek subaylardan, muvazzaf subaylığa geçmek istiyenler 14 ncü maddede yazılı diğer şartları da haiz oldukları takdirde bu maddeye göre muvazzaf subaylığa nakledilebilirler.

Ancak, bunların Yedek Subay okullarına girişlerinden itibaren geçen yedek subay askerlik hizmeti muvazzaf subaylık hizmetlerinden sayılır.

Terhislerini mütaakıp müracaat edenlerin muvazzaf subaylığa nakilleri yapılmaz.

IV - Yönetmelikle tesbit edilecek hususlar

MADDE 20. — Fakültelerde veya yüksek okullarda askerî öğrenci olarak okutulacakların giriş şartları, görev ve sorumlulukları, alınacak tazminat, fakülte veya yüksek okullarda en çok öğrenim süreleri, askerî eğitime ait hususlarla fakülte veya yüksek okul mezunları ile yedek subaylık hizmetini yapmakta olanlardan istekli olanların muvazzaf subaylığa nakillerinde aranacak nitelikler ve diğer hususlar bir yönetmelikle tesbit olunur.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Subayların sınıflandırılması

I - Subay sınıfları

MADDE 21. — Türk Silâhlı Kuvvetlerine mensup Kara (Jandarma dâhil) Deniz ve Hava subaylarının sınıfları ve bu sınıflardan hangilerinin muharip, hangilerinin yardımcı sınıflara dâhil bulunduğu aşağıda gösterilmiştir :

a) Kara Kuvvetlerinde :

1. Muharip sınıflar : Piyade, süvari, zırhlı süvari, topçu, tank, istihkâm, muhabere, jandarma.

2. Yardımcı sınıflar : Ulaştırma, tabip, eczacı, diş tabibi, kimyager, veteriner, levazım, harita, yüksek mühendis, mühendis, ordu donatım, personel, askerî hâkim, öğretmen, bando, teknisyen, sağlık, sıhhiye teknisyeni, din işleri subayı.

b) Deniz Kuvvetlerinde :

1. Muharip sınıflar : Güverte, makina, layn, deniz piyade, deniz istihkâm.

2. Yardımcı sınıflar : Tabip, eczacı, diş tabibi, kimyager, ikmal, hidrografi, yüksek mühendis, mühendis, ordudonatım, askerî hâkim, öğretmen, bando, teknisyen, sağlık, sıhhiye teknisyeni, din işleri subayı.

c) Hava Kuvvetlerinde :

1. Muharip sınıflar : Pilot, seyrüsefer, hava yer, piyade, istihkâm, muhabere, füze.

2. Yardımcı sınıflar : Ulaştırma, tabip, eczacı, diş tabibi, kimyager, veteriner, levazım, yüksek mühendis, mühendis, ordudonatım, personel, askerî hâkim, öğretmen, bando, teknisyen, sağlık, sıhhiye teknisyeni, din işleri subayı.

a) Sınıfların kurulması ve kaldırılması

MADDE 22. — Silâhlı Kuvvetlerin gelişme ve ihtiyacına göre mevcut subay sınıflarının kaldırılmasına veya yeni sınıfların kurulmasına ve bu sınıfların muharip veya yardımcı olarak tesbitine Genelkurmay Başkanının göstereceği lüzum ve Millî Savunma Bakanının teklifi ile Bakanlar Kurulunca karar verilir.

II - Sınıflandırma

MADDE 23. — Silâhlı Kuvvetlere mensup subayların ve askerî öğrencilerin sınıflandırılmaları, ilk sınıflandırma ve yeniden sınıflandırma olmak üzere iki şekilde test ve mülâkat neticelerine, beden kabiliyetlerine, isteklerine ve kadro ihtiyaçlarına göre yapılır.

a) İlk sınıflandırma

MADDE 24. — Harb okulları öğrencilerinin sınıflara ayrılması, sınıfların kadro ihtiyacına göre ilk sınıflandırma işlemi ile yapılır.

b) Yeniden sınıflandırma

MADDE 25. — Bulunduğu sınıfın bedenî veya fizikî kabiliyetini kaybeden veya sınıfı kaldırılan veya yeni bir ihtısas kazanan subaylar, aşağıdaki durumlarda yeniden sınıflandırılırlar :

a) Sıhhi sebepler :

Sağlık durumları mensuboldukları sınıfın hizmetine elverişli olmadığı hakkında usulüne göre sağlık kurulu raporu alanlar, kendileri de istekli oldukları takdirde sınıflandırma kurullarınca beden kabiliyeti ve sınıflandırma yönetmeliği esasları dâhilinde uygun görülen sınıflara geçirilirler.

Beden kabiliyeti yönetmeliği ve sınıflandırma işlemi neticesinde, birden fazla sınıfta hizmet etmesi uygun görülenler bu sınıfların ihtiyacı da varsa, istedikleri sınıflara geçirilirler.

b) Uçuştan ayrılanlar :

Uçuculuk niteliğini kaybeden veya uçmak istemiyen hava subayları yeniden sınıflandırılırlar.

c) Özel hizmet niteliğini kaybedenler :

Denizaltı, dalgıç, kurbağa adam, sualtı komando birliklerinde ve denizdeki patlayıcı maddeleri zararsız hale getiren personelden özel hizmet niteliklerini kaybeden subaylar, yeniden sınıflandırılırlar.

d) İkinci bir tahsil yapanlar :

Subay iken Silâhlı Kuvvetler hesabına Üniversite veya yüksek okullardan birini bitirenler tahsilleri ile ilgili sınıflara geçirilebilirler.

e) İdarece görülecek lüzum üzerine :

1. Sınıflandırma hatası sebebiyle yeterlik düşüklüğü gösterdiği sınıflandırma kurullarının tetkik ve teklifi ile anlaşılan teğmenler,

2. Kuruluş ve kadro değişiklikleri sebebiyle idarece görülecek lüzum üzerine sınıflarının değişmesi icabeden subaylar,

3. Yeni bir sınıf kurulmasında, bu sınıfı teşkil etmek üzere lüzumlu personel temini için idarece lüzum görülecek sınıf ve rütbedeki subaylar, yeniden sınıflandırılırlar.

f) Birlikçe kuruluş değişikliği üzerine :

Kuvvetler arasında birlikçe yapılan kuruluş değişikliklerinde birliğin personeli aynen o kuvvete nakledilir. Personelin eski kuvvet ve sınıfına geçmek için yapacağı müracaatlar kabul edilmez.

III - Sınıflandırma kurulları ve sınıflandırma yönetmeliği

MADDE 26. — İlk sınıflandırma ve yeniden sınıflandırma, sınıflandırma kurulları tarafından yapılır.

Sınıflandırmanın ne zaman ve nasıl yapılacağı, sınıflandırma kurullarının kuruluşu, çalışma usulleri ve kararlarını nasıl alacağı, sınıflandırma yönetmeliğinde gösterilir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Meslek programları

I - Meslek programları

MADDE 27. — Subayların yetiştirilmeleri, her rütbe ve kendi sınıfı içinde yeterliklerinin geliştirilmesi ve sınıf ayrılıklarına göre kıta ve diğer görevlerde kullanma süre ve sırası yeterlik gruplarına göre meslek programları yönetmeliği ile tanzim ve tesbit olunur.

II - Teğmen - yüzbaşıların kıta hizmeti

MADDE 28. — Teğmen - yüzbaşı dâhil rütbelerindeki subayların bu rütbelerdeki kıta hizmeti toplamı 8 yıldan az olamaz.

BEŞİNCİ KISIM

Subay terfileri

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel hükümler

I - Kapsam

MADDE 29. — Türk Silâhlı Kuvvetlerine mensup subayların; rütbeleri, bekleme süreleri, nasıpları, rütbe terfii ve kademe terfii şartları bu kanun hükümlerine tabidir.

II - Rütbeler

MADDE 30. — Türk Silâhlı Kuvvetlerindeki subay rütbeleri aşağıda gösterilmiştir :

Asteğmen
Teğmen
Üsteğmen
Yüzbaşı
Binbaşı
Yarbay
Albay
Tuğgeneral - Tuğamiral
Tümgeneral - Tümamiral
Korgeneral - Koramiral
Orgeneral - Oramiral
Mareşal - Büyükamiral

Mareşallik ve Büyükamirallik rütbesi, harbde fevkalâde hizmetleri görülen orgeneral ve oramirallere kanunla verilir.

Mareşal ve Büyükamirallik rütbesi ölmüş orgeneral ve oramirallere de, aynı şartlarla bir kanunla verilebilir.

III - Bekleme süreleri

a) Normal bekleme süreleri

MADDE 31. — Subayların normal bekleme süreleri aşağıda gösterilmiştir :

Rütbeler	Normal bekleme süresi
Asteğmen	1 yıl
Teğmen	3 yıl
Üsteğmen	6 yıl
Yüzbaşı	6 yıl
Binbaşı	6 yıl
Yarbay	4 yıl
Albay	4 yıl
Tuğgeneral - Tuğamiral	3 yıl
Tümgeneral - Tümamiral	3 yıl
Korgeneral - Koramiral	3 yıl
Orgeneral - Oramiral	3 yıl

b) En az bekleme süreleri

MADDE 32. — Subayların en az bekleme süreleri aşağıda gösterilmiştir :

a) Tahsil süresi 4 yıl ve daha fazla olan fakülte ve yüksek okulu bitirenler teğmen nasbedilirler. Bunların harb okulları mezunu emsallerine yetişinceye kadar teğmenlik hariç, her rütbede bekleme süreleri birer yıl eksiktir.

b) Savaşta veya milletlerarası taahhütler icabı savaşlara katılanlar için, Genelkurmay Başkanının göstereceği lüzum üzerine Millî Savunma Bakanının teklifi ve Bakanlar Kurulu kararı ile normal bekleme süreleri 1/2 nisbetine kadar indirilebilir.

c) En çok bekleme süreleri

MADDE 33. — Subayların en çok bekleme süreleri aşağıda gösterilmiştir :

a) Tahsil süresi iki yıl olan yüksek okulları bitirenler asteğmen nasbedilirler. Bunların her rütbede normal bekleme süresi harb okulları mezunu emsallerine yetişinceye kadar bir yıl fazladır.

b) Subayların 31 nci maddede gösterilen normal bekleme sürelerinin dışında her rütbede kalabilecekleri en çok bekleme süreleri o rütbenin yaş haddine kadar olan müddettir.

IV - Terfi zamanı

MADDE 34. — Muvazzaf subayların terfileri her yıl mutlak olarak 30 Ağustos Zafer Bayramı günü yapılır.

İKİNCİ BÖLÜM

Nasıp

I - Subaylığa nasıp ve terfi onayı

MADDE 35. — Subaylığa nasıp ve rütbe terfileri, Millî Savunma Bakanı (Jandarma subayları için İçişleri Bakanı) ile Başbakanın imzalıyacakları Cumhurbaşkanının ortak kararnamesiyle yapılır.

II - Subaylığa nasıp

MADDE 36. — Muhtelif okulları başarı ile bitenlerin nasıpları:

a) Harb okullarını başarı ile bitirenler o yılın 30 Ağustos'unda teğmen nasbedilirler.

b) Yedek subay okullarını başarı ile bitirenler, bitirdikleri ayın sonunda asteğmen nasbedilirler.

c) Silâhlı Kuvvetler hesabına fakülte ve yüksek okulları başarı ile bitirenler, askerlik eğitimini de başarı ile bitirdikleri takdirde bunlardan, tahsil süresi 4 yıl ve daha fazla olanlar teğmenliğe, tahsil süresi 4 yıldan az olanlar asteğmenliğe, fakülte ve yüksek okulları bitirdikleri ayın sonundan geçerli olarak nasbedilirler.

d) Fakülte ve yüksek okulları kendi hesabına bitirip ara vermeden branşları ile ilgili muvazzaf subaylığa geçmek istiyenler, şartları haiz oldukları ve askerlik eğitimini de başarı ile bitirdikleri takdirde (c) fıkrasına göre subaylığa nasbedilirler.

e) Yedek subaylıktan muvazzaf subaylığa geçmek istiyenler şartları haiz iseler muvazzaf subaylığa geçirilirler. Bunların yedek subaylık hizmetleri bekleme sürelerinden sayılır. Asteğmenlik nasıpları yedek subay okuluna katıldıkları ayın son gününe götürülür. Bu nasıplarına göre mütaakıp terfileri yürütülür.

III - Nasıp düzeltilmesi

MADDE 37. — Kazai ve idari kararlar neticesi nasıp düzeltilmesi aşağıdaki esaslara göre yapılır.

a) Subayların mahkûm edildikleri şahsi hürriyeti bağlayıcı cezaları, para cezasından muhavvel olanları dâhil, kısa hapis ve tecil edilen cezaları hariç mahkûmiyet ile neticelenen açıkta geçen müddetleri, firar ve izin tecavüzünde bulundukları mahkeme kararı ile sabit olanların bu müddetleri bekleme sürelerinden düşülür. Şu kadarki açığı gerektirmiyen bir suçtan mahkûm olanların, açıkta geçen müddetleri bundan hariçtir.

b) Silâhlı Kuvvetler veya izinli olarak kendi hesabına yurt içi veya yurt dışında tahsil ve staja gönderilen subaylardan öğrenimlerini bu kanun hükümlerine göre hazırlanacak yönetmelikte gösterilen süre ve şartlar içinde bitiremiyen veya başarısızlık veya diğer sebeplerle yönetmelikte gösterilen sürelerden fazla, sınıfta kalmak suretiyle bu süre içinde bitirmelerine imkân olmıyan veyahut üniversiteler yönetmeliklerine göre öğrencilikle ilişikleri kesilen veya uygunsuz hallerinden dolayı eğitimlerine son verilenlerin, tahsil ve stajda kaldıkları müddetler kadar bekleme süreleri uzatılır. Bu fıkra gereğince uzatılacak süre, tahsil veya staj maksadiyle yurt dışına çıkış ve dönüş tarihleri arasındaki müddettir.

c) Muhtelif sınıf okullarında, temel kurslarında veya bunların benzeri tahsil ve eğitimde bulunan subaylardan, tahsil ve eğitime devamsızlık, (sıhhi sebepler hariç) başarışızlık veya uygunsuz hallerinden devre kaybedenlerin terfileri, emsallerine nazaran kaybettikleri yıl kadar geciktirilir.

6 ay (dâhil) ve daha az süreli kurslar için bu fıkra hükümleri uygulanmaz.

d) Harb akademileri tahsili ve sıhhi sebepler dolayısiyle gecikmeler için yukardaki fıkralar hükümleri uygulanmaz.

e) Nasıp düzeltmek suretiyle yapılacak terfiler 34 ncü madde hükmüne tabidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kıdem

I - Kıdem ve kıdem sırası

MADDE 38. — Kıdem ve kıdem sırası aşağıdaki esaslara göre düzenlenir :

a) Rütbelerde kıdemler, terfi kararnamesinin metninde yazılı tarihten başlar.

Aynı günde subaylığa nasbedilenlerin arasındaki kıdem sırası :

Harb okulları, fakülte ve yüksek okulları bitirenlerin kıdemleri harb okullarında fakülte veya yüksek okullarda kazanılan not ortalamalarına göredir.

Bunlar kendi aralarında sıralanırlar.

b) Aynı rütbe ve aynı nasıplar arasında kıdem sırası :

1. Her rütbeye yükselirken almış oldukları yeterlik derecelerine göre yapılır.

2. Aynı rütbe ve aynı nasıplı olup değişik kaynaklardan yetiştiğinden yeterlik derecesi kıyaslanamıyan subaylar arasında kıdem sırası aşağıdaki önceliğe göredir :

aa) Harb okullarından mezun olan subaylar.

bb) Fakülte veya yüksek okullardan mezun olan subaylar.

cc) Yedek subaylar.

dd) Astsubaylıktan subaylığa geçenler.

3. Çeşitli sınflara mensup aynı rütbe ve aynı nasıplı subaylar arasındaki kıdem sırası:

Kadrodaki sınıfı esas olmak üzere bunların dâhil bulundukları yeterlik gruplarına, yeterlik grupları aynı olanlar içinde yeterlik derecelerine göre tesbit edilir. Yeterlik dereceleri aynı olanların bir evvelki rütbelerindeki yeterlik grup ve dereceleri esastır.

c) Her ne sebeple olursa olsun sınıfı değiştirilenlerin kıdem sırası :

Yeni sınıflarındaki yeterlik dereceleri tesbit olununcaya kadar yeni sınıfının aynı nasıplılarının sonunda sıralanırlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Terfi esas ve şartları

I - Terfi esasları

MADDE 39. — Subayların terfileri aşağıdaki esaslara göre düzenlenir :

a) Çeşitli sınıflara mensup subayların değişik rütbe ve görevlerdeki yeterlikleri, sicil raporlarının not ortalamaları ve değerlendirme kurullarınca verilen değerlendirme notları toplamı neticesi elde edilecek yeterlik notuna göre tesbit edilir.

Sicil raporlarının şekli ve muhtevası, ne suretle ve kimler tarafından ve hangi zamanlarda doldurulacağı subay sicil yönetmeliğinde gösterilir.

b) Üsteğmen - albay (dâhil) rütbelerdeki subaylar, terfi için gerekli bekleme sürelerinin son yıllarında o rütbede haklarında her yıl düzenlenen sicil raporlarının not ortalamasına ve değerlendirme kurullarınca verilen değerlendirme notuna göre sıralanır ve 5 yeterlik grubuna ayrılırlar.

c) Subayların rütbe terfi edebilmeleri için :

1. Üsteğmenlerin en az 4 ncü yeterlik grupuna,
2. Yüzbaşı - yarbayların en az 3 ncü yeterlik grupuna,
3. Albayların en az 2 nci yeterlik grupuna girmiş olmaları gerekir.

d) Asteğmenler ve teğmenler yeterlik grupuna ayrılmazlar. Bunların terfileri Subay Sicil Yönetmeliğinde belirtilen engel sebepler bulunmadıkça normal bekleme sürelerinin sonunda yapılır.

e) Normal bekleme süreleri sonunda yapılan değerlendirmede terfi için gerekli yeterlik gruplarına giremiyen üsteğmen ve yüzbaşılar mütaakıp iki yıl, binbaşı, yarbay ve albaylar bir yıl daha değerlendirmeye tabi tutulurlar. Bunlardan yeterlik notları normal bekleme süresi sonunda değerlendirmeye giren ve terfi eden subayların aldığı yeterlik notlarına eşit veya daha yukarı olanlar bu grupa girmiş addolunur ve haklarında buna göre işlem yapılır.

f) Yeterlik grupları teşekkül edemiyen az mevcutlu sınıf ve rütbelerde terfi sırasında bulunan subayların, yeterlik derecelerini tâyin eden not, kendi kuvvetinde o yıl terfi sırasına giren ve yeterlik gruplarına ayrılabilen diğer sınıflarda aynı yeterlik grupları arasında yeterlik derecesi notu en düşük olan sınıfın en düşük ehliyet derecesi notuna eşit veya daha yukarı ise o yeterlik grupuna girmiş addedilir. Ve haklarında buna göre işlem yapılır.

II - Yeterlik grupları

MADDE 40. — Yeterlik grupları ile bunların yüzde oranları aşağıda gösterilmiştir:

1 nci grup	%	5
2 nci »	%	20
3 ncü »	%	50
4 ncü »	%	20
5 nci »	%	5

III - Yeterlik gruplarının hesaplanması

MADDE 41. — Yeterlik gruplarına gireceklerin sayıları her sınıf ve rütbe için ayrı ayrı olmak üzere normal bekleme süreleri sonunda terfi sırasına giren subay mevcudunun yeterlik grupu yüzdeleri ile çarpılması suretiyle elde edilir. Yeterlik gruplarının hesaplanması sırasında 0,5 ten (dâ-

hil) daha yukarı kesirlerin noksanı bir alt gruptan alınarak tama çıkarılır. 0,5 ten aşağı kesirler bir alt grupa eklenir. Bu hesaplama birinci yeterlik grupundan başlanarak elde edilen neticelere göre yapılır.

IV - Kadroların bildirilmesi

MADDE 42. — Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri ve Jandarma Genel Komutanlığına ait kadrolar her yılın Mayıs ayında sınıf ve rütbe belirtilerek Genelkurmay Başkanlığınca Kuvvet Komutanlıkları ve Jandarma Genel Komutanlığı vasıtasiyle değerlendirme kurullarına bildirilir.

V - Çok sınıflı kadrolar

MADDE 43. — Çeşitli sınıflarca yürütülebilen (çok sınıflı) kadrolar, bu kadrolarda gösterilen sınıflara; sınıfların kadro mevcutları oranında dağıtılır.

VI - Rütbe terfii şartları

MADDE 44. — Rütbe terfiinin esas ve şartları şunlardır :

a) Rütbeye mahsus normal bekleme müddetini tamamlamış olmak,

b) Rütbeye mahsus normal bekleme süresinin 2/3 ü yarbay ve albay için 1/2 si kadar yıllık sicili bulunmak,

c) Teğmen - yüzbaşılar için her rütbede meslek programları yönetmeliğinde gösterilen kıta hizmetlerini yapmış olmak,

d) Terfi için rütbenin gerektirdiği yeterlik grupuna dâhil bulunmak,

e) Üst rütbe kadrosunda açık bulunmak,

f) General ve amiralliğe yükselecek albaylar için üst rütbe kadrosunda ve 50 nci maddedeki oranlar içinde açık bulunmak.

Yukardaki a, b, c, d, e ve f fıkralarındaki şartları taşıyan subaylar, kadro münhali nisbetinde bir üst rütbeye terfi ettirilirler. Bu terfiler yeterlik gruplarına ve yeterlik grupları içerisindeki yeterlik derecelerine göre, bu kanundaki esaslar dâhilinde değerlendirme kurullarınca yapılır.

VII - Kadrosuzluktan terfi edememe

MADDE 45. — Rütbe terfii için gerekli yeterlik grupuna girip de, kadroda açık bulunmadığından terfi edemiyen üsteğmen - yarbaylar, mütaakıp yıllarda yeniden değerlendirilirler.

Rütbe terfii için gerekli yeterlik grupuna girip de açık kadro bulunmadığından terfi edemiyen albaylar, mütaakıp iki yıl için yeniden değerlendirilirler.

Bu şekilde terfi edenlerin yeni rütbelerindeki bekleme sürelerinin başlangıcı, rütbeye nasıp tarihidir. Bu gibiler yükseldikleri yeni rütbelerinin bekleme sürelerine tabidirler.

VIII - Kademe terfii şartları

MADDE 46. — Kademe terfii esas ve şartları şunlardır:

a) Bulunduğu kademede bir terfi yılını doldurmuş olmak,

b) Sicil notu müsait bulunmak. (Normal bekleme süreleri sonunda rütbe terfii için her yıl yapılan ehliyet gruplamasında, kendi kuvvetindeki sınıfların eşidi rütbelerdeki emekliye ayrılacak yeterlik gruplarının üstündeki grupların en düşük sicil notu ortalamasına eşit veya daha yukarı sicil notu almış olmak.)

Teğmenlerin kademe terfileri (a) fıkrasındaki esaslara göre yapılır.

Bekleme süreleri sonunda rütbe terfi eden subaylar, yeni rütbelerinin birinci kademesine de terfi etmiş sayılır.

Normal bekleme süreleri dışında rütbe terfi eden subaylar, eski rütbesinde bulunduğu kademenin yeni rütbesinde bir ileri maaşa tekabül eden maaş kademesine de terfi etmiş sayılır.

Kademe terfii suretiyle üst rütbe maaşını almış olmak rütbe terfiini gerektirmez.

Rütbelere ait kademeler ek 1 çizelgede gösterilmiştir.

5 nci ehliyet grupuna girdiğinden 25 fiilî hizmet yılını doldurunceya kadar bekliyecek olan üsteğmenler, kademe terfi şartlarını haiz oldukları müddetçe, üsteğmenliğin ancak 10 (dâhil) kademesine kadar terfi ederler.

39 ncu maddenin (e) fıkrası gereğince rütbe terfi edemeyip kademe terfiine sapan yüzbaşı, binbaşı, yarbay ve albaylar, mütaakıp senelerde kademe terfi edemediklerinde emekliye sevk edilirler.

IX - Askerî hâkim ve yardımcıları

MADDE 47. — Askerî hâkim ve yardımcıları, askerî savcı ve yardımcıları, adlî müşavirler, Askerî Adalet İşleri Başkanlığı, Askerî Adalet Teftiş Kurulu kadrolarında ve askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunan, askerî hâkim subayların sicil işleri ve yükselmeleri aşağıdaki istisnalar dışında bu kanun hükümlerine göre yapılır:

a) Askerî hâkim ve yardımcılarının, askerî savcı ve yardımcılarının, adlî müşavirlerin, askerî niteliklerine ait sicil notları idari üstlerince verilir.

b) Meslekî sicil notları :

1. Askerî hâkim ve yardımcıların meslekî sicil notları, Askerî Yargıtay dairelerince ve daireler kurulunca,

2. Askerî savcı ve yardımcılarının meslekî sicil notları, Askerî Yargıtay Başsavcılığı ve Askerî Adalet müfettişlerince verilir ve bu iki notun ortalaması meslekî sicil notu olur.

3. Adlî müşavirlik görevinde bulunanların meslekî sicil notları, Askerî Adalet müfettişlerince verilir.

c) Askerî niteliklere ait sicil notları ile meslekî sicil notları eşittir. Bu iki not toplamı diğer subayların sicil notuna eşittir.

d) Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ile Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarında ve askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunanların sicilleri, diğer subaylar gibi idari üstlerince düzenlenir.

e) Meslekî sicil notlarının nasıl ve hangi esaslara göre verileceği, kuvvet personel başkanlıklarında ne zaman bulundurulacağı, askerî niteliklerin neler olduğu, idari sicil üstlerinin kimler olacağı ve sicille ilgili diğer hususlar Subay Sicil Yönetmeliğinde gösterilir.

f) Askerî Yargıtay Başkanı, II nci Başkan, daire başkanları ve üyeleri ile Başsavcısının yüksek mahkeme hâkimleri olarak Anayasa ile belirtilen hakları saklıdır. Ancak, bunlardan yükselme sırasına gelenlerin general ve amiralliğe yükselmeleri bu kanun hükümlerine tabidir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

General ve amiral terfileri

I - Rütbe terfii

MADDE 48. — Rütbe terfii şartları şunlardır :

a) Rütbeye mahsus normal bekleme süresini tamamlamış olmak,

b) Rütbeye mahsus normal bekleme süresinin 2/3 si kadar yıllık sicili bulunmak,

c) Yüksek Değerlendirme Kurulunca 55 nci madde esaslarına göre terfi için seçilmiş olmak,

d) Üst rütbe kadrosunda ve 50 nci maddedeki oranlar içinde açık bulunmak,

e) Normal bekleme süresinin üçte biri kadar kıta hizmeti yapmış olmak,

(a), (b), (c), (d) ve (e) fıkralarındaki şartları taşıyan general ve amiraller üst rütbeye terfi ettirilirler.

II - Kademe terfii

MADDE 49. — Bulunduğu bir kademede bir terfi yılını doldurmuş ve o kademe maaşını fiilen almış olan general ve amirallerin kademe terfileri yapılır.

III - General ve amiral miktarları

MADDE 50. — General ve amiral miktarları aşağıdaki esaslara göre tesbit olunur:

a) Silâhlı Kuvvetlerde general ve amiral kadroları, barış ve sefer için ayrı ayrı olmak üzere, Silâhlı Kuvvetlerin hizmet ihtiyacına göre Genelkurmay Başkanlığınca tesbit olunur. Ancak, her iki kadro ile tesbit edilecek general ve amiral toplamı muvazzaf subay mevcudunun % 1,5 nu geçemez. Jandarma sınıfına ait kadrolar aynı esaslar dâhilinde İçişleri Bakanlığınca tesbit olunur.

Kadrolarda gösterilen sınıf, rütbe ve miktarlar aşılamaz.

Kuvvet Komutanlıklarınca ve Jandarma Genel Komutanlığınca ancak teşkilât değişikliği ve hizmet zaruretleri dolayısiyle bu kadrolarda değişiklik teklif olunabilir.

Bu teklifler, Yüksek Askerî Şûranın mütalâası da alınmak suretiyle Genelkurmay Başkanlığının teklifi üzerine Millî Savunma Bakanlığınca ve jandarma mensupları için de Jandarma Genel Komutanlığının teklifi üzerine İçişleri Bakanlığınca sonuçlandırılır.

b) (a) fıkrasına göre tesbit edilen general ve amiral mevcutlarının muhtelif rütbelere dağılış oranları üç kuvvet (Jandarma dâhil) için aşağıdaki cetvelde gösterilmiştir.

Rütbeler	Kara K. (J. dâhil)	Deniz K.	Hava K.
Orgeneral Oramiral	% 5	% 5	% 5
Korgeneral Koramiral	% 13	% 12	% 12
Tümgeneral Tümamiral	% 32	% 26	% 26
Tuğgeneral Tuğamiral	% 50	% 57	% 57

c) Her yıl terfi sırasına girenlere, terfi edecekleri rütbenin birinci yılına ait kontenjanlar tahsis edilmek suretiyle bir üst rütbeye terfileri sağlanır. Bu şekilde yapılan terfilerde o rütbeye ait kontenjanın tamamlanamadığı hallerde, birinci yıl kontenjanı artırılabilir.

Ancak, kontenjanı artırılan grup en geç ikinci sene sonunda kendi mevcutlarına indirilir. Bu indirme işlemi, Yüksek Değerlendirme Kurulunca, iki sene içinde alınan sicil ve değerlendirme notlarına göre yeterlik derecesi düşük olanların emekliye sevk edilmeleri suretiyle yapılır.

d) Yardımcı sınıfı general ve amiral miktarları (b) fıkrası gereğince her üç kuvvet için (Jandarma dâhil) düzenlenecek kadrolardaki general ve amiral toplamının 1/6 sını geçemez.

e) (d) fıkrası gereğince tesbit edilen yardımcı sınıf general ve amiral miktarı, mevcutları 50 den aşağı olan yardımcı sınıflar hariç tutularak, hizmetin gerektirdiği ihtiyaca göre kuvvetler ve sınıflar arasında dağıtılır.

f) Normal bekleme süreleri sonunda terfi edemiyen general ve amiraller hakkında emeklilik işlemi yapılır.

ALTINCI BÖLÜM

Rütbe terfii için gerekli yeterlik grupuna giremiyenler hakkında yapılacak işlem

I - Rütbe terfii için gerekli yeterlik grupuna giremiyenler

MADDE 51. — Rütbe terfii için gerekli yeterlik grupuna giremiyenler hakkında aşağıdaki esaslara göre işlem yapılır:

a) Üsteğmen - yüzbaşı rütbesindeki subaylardan yapılan son değerlendirme neticesinde 5 nci yeterlik grupuna giren ve fiilî hizmet toplamı 25 yıl ve daha fazla olanlar hakkında T. C. Emekli Sandığı Kanununun emekliye sevk ile ilgili hükümleri uygulanır.

b) Binbaşı - yarbay rütbesindeki subaylardan yapılan son değerlendirme neticesinde de 5 nci, albay rütbesindeki subaylardan dördüncü ve beşinci yeterlik grupuna girenler hakkında (a) fıkrası hükümleri uygulanır.

c) Disiplinsizlik veya ahlâki durumları sebebiyle Silâhlı Kuvvetlerde kalmaları uygun görülmiyen subayların hizmet sürelerine ve sicil tanzim zamanlarına bakılmaksızın haklarında emeklilik işlemi yapılır, bu gibiler hakkında lüzumlu sicillerin ne suretle tanzim edileceği Subay Sicil Yönetmeliğinde gösterilir.

d) Beşinci ehliyet grupuna girip de terfi hakları olmaksızın 25 fiilî hizmet yılına kadar hizmete devam edecek subaylardan Subay Sicil Yönetmeliğinde gösterilen esaslara göre, kendisinden istifade edilemiyeceği anlaşılanlar hakkında hizmet sürelerine bakılmaksızın emeklilik işlemi yapılır.

YEDİNCİ BÖLÜM

Değerlendirme kurulları

I - Değerlendirme kurullarının teşkili

MADDE 52. — Değerlendirme kurullarının teşkili :

a) Yüksek Değerlendirme Kurulu, Yüksek Askerî Şûra üyelerinden (Jandarma subaylarının değerlendirilmelerinde Jandarma Genel Komutanı bu kurula katılır);

b) Değerlendirme kurulları Subay Sicil Yönetmeliğinde belirtilen üyelerden, Kuvvet Komutanlıkları ve Jandarma Genel Komutanlığında yeteri kadar kurulur.

II - Terfi işlemi

MADDE 53. — Terfi edecek üsteğmen - yarbay rütbesindeki subayların terfi işlemleri değerlendirme kurullarınca, general ve amiral olacak albaylar ile general ve amirallerin terfi işlemleri Yüksek Değerlendirme Kurulunca bu kanunda yazılı esaslara göre yapılır.

III - Değerlendirme kurulları üyelerinin nitelikleri

MADDE 54. — Yüksek Değerlendirme ve değerlendirme kurulları üyelerinin, terfi edecek subaylardan en az bir üst rütbede bulunmaları şarttır.

IV - Subayların terfi işlemleri

MADDE 55. — Yüksek Değerlendirme Kurulu ve değerlendirme kurulları terfi edecek subayların terfi işlemlerini aşağıdaki esaslara göre yapar :

a) Rütbe terfii sırasındaki subayların sicil notu ortalamasını tesbit eder, bu işlemi yaparken sicillerden birisinin tarafsız verilmediğini tesbit ederse bu sicili iptal eder.

Sicillerin hangi hallerde tarafsız verilmemiş sayılacağı, Subay Sicil Yönetmeliğinde gösterilir.

b) Kurul üyeleri, terfi edecek subayların şahsi dosyalarını ve o rütbedeki sicil raporlarını incelemek suretiyle Subay Sicil Yönetmeliğinde gösterilecek âzami ve asgari hadler arasında bir değerlendirme notu verirler.

Kurulca verilecek değerlendirme notu, sicil tam notlarının 1/6 sını aşamaz. Bu miktar Yüksek Değerlendirme Kurulu için bir misli artırılır.

Bütün üyelerin verdiği notların ortalaması subayın değerlendirme notunu teşkil eder. Değerlendirme notunun tesbitinde şu esaslar göz önünde tutulur :

1. Önceki rütbelerde normal terfi edip etmediği,
2. Sağlık durumu,
3. Gördüğü kurslar, ek öğrenimler ve bunlardaki başarı dereceleri,
4. Kıta veya meslekî tecrübesi,
5. Atanma sınırlamaları,
6. Aldığı mükâfatlar,
7. Aldığı cezalar,
8. Muharebe tecrübesi,
9. Meslekine ait eserleri,
10. Yabancı dil durumu,
11. Verdiği sicillerin isabet derecesi,
12. Akademik sicil ve mektup sicil raporları.

c) Sicil notu ortalaması ile değerlendirme notunun toplamından elde edilen neticeye göre, subayların yeterlik dereceleri tesbit edilir. Yeterlik derecelerinin tesbitinde toplam kıymetin eşitliği halinde subayların bulundukları rütbedeki kıdem sıraları esas alınır.

d) Yeterlik derecelerinin tesbitinden sonra hiçbir subayın sırası değiştirilemez. Bunlar 41 nci madde esaslarına göre yeterlik gruplarına ayrılırlar.

V - Değerlendirme kurullarının çalışmaları

MADDE 56. — Değerlendirme kurullarının çalışmaları gizli yürütülür. Kanunen yetkili merciler dışında hiçbir makam ve şahsa bilgi verilmez.

VI - Değerlendirme kurul üyelerinin bağımsızlığı

MADDE 57. — Değerlendirme kurul üyeleri kararlarında bağımsızdırlar.

VII - Yönetmelik

MADDE 58. — Değerlendirme kurullarının çalışma usulleri, 55 nci maddenin (b) fıkrasındaki esasları ne şekilde değerlendireceği, kararlarını nasıl alacağı, sair hususlar Subay Sicil Yönetmeliğinde gösterilir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Özel hükümler

I - Savaş takdirnamesi alanlar

MADDE 59. — Savaş takdirnamesi alan subaylara bir defaya mahsus olmak üzere iki yıl kıdem verilir. Savaş takdirnamesine hak kazananlardan ölenlerin kıdemleri verilerek bu kanunda aranan kademe ve rütbe terfii şartlarına bakılmaksızın terfileri yapılır ve yeni duruma göre dul ve yetimlerine emekli maaşı bağlanır.

II - Esir subaylar

MADDE 60. — Esir düşen subayların esir düştüklerine dair kıta ve kurum âmirlerince veya bunların yokluğunda üstlerince; yer, tarih ve olay belirtilmek suretiyle tanzim edilecek raporlara göre :

a) Esarette bulundukları sürece suç işledikleri esir subaylar içindeki en yüksek rütbeli veya kıdemli subayın yazılı bildirisi veya esarette bulunanlar tarafından imzalı olarak yapılan ve belgeye dayanan ihbarlar üzerine Millî Savunma Bakanlığınca teşkil edilecek kurul raporuna göre suçlu görülenler askerî yargı organlarına sevk edilir. Yargılama sonucu mahkûm olanlar hakkında 37 nci madde hükümleri uygulanır.

b) Esaretten dönen subaylardan terfie engel halleri olmadığı anlaşılanlarla, isnadolunan suçları sabit olmıyanlardan :

1. Esir düşmeden evvel terfi şartlarını kazanmış olanlar derhal terfi ettirilerek nasıpları emsal tarihine götürülür.

2. Normal bekleme sürelerini doldurmuş olanlar esir düşmeden evvel terfi şartlarını kazanmamış iseler, 2 yıllık sicili sağlanıncaya kadar bekletildikten sonra sicil notu ortalamaları ve değerlendirme notlarına göre aynı rütbedeki diğer terfi edecek subaylarla yeterlik gruplamasına girer ve terfi işlemine tabi tutulurlar. Terfie hak kazandıkları takdirde terfileri yapılır ve nasıpları emsal tarihine götürülür.

3. Emsallerinden bir rütbeden fazla geri kalmış olanlar, her rütbede 2 yıllık sicil sağlanıncaya kadar bekletildikten sonra sicil notu ortalamalarına ve değerlendirme notlarına göre aynı rütbedeki diğer terfi edecek subaylarla yeterlik gruplamasına girer ve terfi işlemine tabi tutulurlar. Terfie hak kazandıkları takdirde terfileri yapılır ve nasıpları emsal tarihine götürülür.

c) Yukarıdaki esaslara göre yapılacak terfilerde kadro münhali aranmaz.

III - Harb gaibi subaylar

MADDE 61. — Harb gaibi olup da sonradan dönen subaylar 60 ncı maddenin (a) fıkrası uyarınca askerî yargı organlarına sevk edilirler. Neticede beraet edenlerin terfileri esir subaylar hakkındaki esaslara göre yapılır.

IV - Enterne edilen subaylar

MADDE 62. — Yabancı devletler tarafından enterne edildiği mahkeme kararı ile sabit olan subaylar hakkında 60 ncı madde hükümleri uygulanır.

V - Sıhhi izin süresi içinde terfi sırasına giren subaylar

MADDE 63. — Bulundukları rütbelerde terfi şartlarını tamamlamış ve terfi için gerekli yeterlik grupuna girmiş subayların sıhhi izin sürelerine tabi bulunmaları terfilerine engel teşkil etmez.

Sıhhi izin süreleri bekleme sürelerinden sayılır.

VI - Sınıfı değişen subaylar

MADDE 64. — Çeşitli sebeplerle sınıf değiştiren subaylarla fakülte ve yüksek okullarda okuyanların terfilerinin ne şekilde yapılacağı Subay Sicil Yönetmeliğinde gösterilir.

VII - Fakülte ve yüksek okullardan mezun olanların nasbı

MADDE 65. — Fakülte veya yüksek okullardan mezun olup askerlik eğitimlerini de başarı ile bitirerek subay nasbedilenlerin subaylık nasıpları hangi tarihlerde olursa olsun kademe ve üst rütbeye yükselmelerinde esas olacak nasıpları fakülte ve yüksek okullardan mezun oldukları takvim yılının (30 Ağustosu) itibar olunur.

VIII - Açıkta bulunan subayların terfileri

MADDE 66. — Açıkta bulundukları müddet zarfında terfi sırasına giren subayların yargılanmaları neticesine kadar terfileri yapılmaz. Bunlardan yargılama neticesi beraet edenler mütaakıp 30 Ağustosta terfi edecekler ile birlikte değerlendirmeye tabi tutulur. Bunlardan terfi edenlerin nasıpları emsalleri tarihine götürülür. Kademe terfi şartlarını haiz olanların kademe terfileri emsalleri tarihinden geçerli olmak üzere derhal yapılır.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Çeşitli hükümler

I - Genelkurmay Başkanlarının görev süresi

MADDE 67. — Genelkurmay Başkanlığına tâyin olunan orgeneral ve oramirallerin yaş haddi 68 dir. Bu makama atanan orgeneral ve oramirallerin görevde kalış süresi normal olarak 3 yıldır.

ALTINCI KISIM

Astsubaylar

BİRİNCİ BÖLÜM

Kaynak ve yetiştirme

I - Kaynak

MADDE 68. — Silâhlı Kuvvetler için muvazzaf astsubay kaynakları astsubay sınıf okullarıdır.

II - Yönetmelikle tesbit edilecek hususlar

MADDE 69. — Astsubay sınıf okullarına girişte aranacak nitelikler, sınıf okullarının öğrenim ve eğitim süreleri ve şekilleri, öğrencilerin âzami öğrenim süreleri, okuldan ilişiklerinin kesilmesi halleri ve ilişikleri kesilenler hakkında yapılacak işlemler ile özlük hakları ve diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

YEDİNCİ KISIM

Astsubay sınıflandırması

I - Sınıflar

MADDE 70. — Silâhlı Kuvvetlerine mensup Kara, (Jandarma dâhil) Deniz, Hava astsubaylarının sınıfları ve bu sınıflardan hangilerinin muharip, hangilerinin yardımcı sınıflara dâhil bulunduğu sınıflandırma yönetmeliğinde gösterilir.

II - Sınıfların kurulması ve kaldırılması

MADDE 71. — Astsubay sınıflarının kaldırılması ve yeni sınıfların kurulması hakkında 22 nci madde esasları uygulanır.

III - Sınıflandırma

MADDE 72. — Astsubayların sınıflandırılması hakkında 23 ncü madde esasları uygulanır.

a) İlk sınıflandırma

MADDE 73. — Astsubay adayı öğrencilerin sınıflara ayrılması hakkında 24 ncü madde esasları uygulanır.

b) Yeniden sınıflandırma

MADDE 74. — Astsubayların yeniden sınıflandırılması hakkında (d) fıkrası haricolmak üzere 25 nci madde esasları uygulanır.

IV - Sınıflandırma kurulları ve sınıflandırma yönetmeliği

MADDE 75. — Astsubay sınıflandırma kurulları ve sınıflandırma yönetmeliği hakkında 26 ncı madde esasları uygulanır.

SEKİZİNCİ KISIM

Astsubay meslek içi eğitimi

I - Meslek içi eğitimi

MADDE 76. — Astsubayların meslek içi eğitimleri hakkında 27 nci madde esasları uygulanır.

II - Muharip sınıf astsubayların karargâhta görevlendirilmesi

MADDE 77. — Muharip sınıf astsubaylar başçavuş olmadan kurum ve karargâhlarda idari işlerde görevlendirilemezler.

DOKUZUNCU KISIM

Astsubay terfileri

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel hükümler

I - Kapsam

MADDE 78. — Silâhlı Kuvvetlere mensup astsubayların; rütbeleri, bekleme süreleri, nasıpları, rütbe ve kademe terfi şartları bu kanun hükümlerine tabidir.

II - Rütbeler

MADDE 79. — Silâhlı Kuvvetlerdeki astsubay rütbeleri aşağıda gösterilmiştir:

Astsubay çavuş
» Kıdemli çavuş
» Üstçavuş
» Kıdemli üstçavuş
» Başçavuş
» Kıdemli Başçavuş

III - Bekleme süreleri

a) Normal bekleme süreleri

MADDE 80. — Astsubayların normal bekleme süreleri aşağıda gösterilmiştir:

Rütbeler	Normal bekleme süreleri
Astsubay çavuş	3 yıl
» Kıdemli çavuş	3 yıl
» Üstçavuş	3 yıl
» Kıdemli üstçavuş	3 yıl
» Başçavuş	6 yıl
» Kıdemli başçavuş	6 yıl

b) En az bekleme süreleri

MADDE 81. — Savaşta ve milletlerarası taahhütler icabı savaşlara katılanlar için Genelkurmay Başkanının göstereceği lüzum üzerine Millî Savunma Bakanının teklifi ve Bakanlar Kurulu kararı ile normal bekleme süreleri 1/2 nisbetine kadar indirilebilir.

c) En çok bekleme süreleri

MADDE 82. — Astsubayların 80 nci maddede gösterilen normal bekleme süreleri dışında, her rütbede kalabilecekleri en çok bekleme süreleri hakkında 33 ncü maddenin (b) fıkrası esasları uygulanır.

IV - Terfi zamanı

MADDE 83. — Astsubayların terfi zamanı hakkında 34 ncü madde hükmü uygulanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Nasıp

I - Astsubaylığa nasıp

MADDE 84. — Astsubaylığa nasıp ve rütbe terfileri bakanlık onayı ile yapılır. Nasıplar bakanlık onayı metninde yazılı tarihte başlar.

Astsubay sınıf okullarını başarı ile bitirenler o yılın 30 Ağustosunda astsubay çavuş nasbedilirler.

II - Nasıp düzeltilmesi

MADDE 85. — Kazai ve idari kararlar neticesi astsubayların nasıplarının düzeltilmesi hakkında, 37 nci maddenin (a), (c), (e) fıkraları hükümleri uygulanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kıdem

I - Kıdem ve kıdem sırası

MADDE 86. — Kıdem ve kıdem sırası aşağıdaki esaslara göre düzenlenir :

a). Rütbelerde kıdemler, Bakanlık onayı metninde yazılı tarihten başlar.

b) Aynı günde astsubaylığa nasbedilenlerin arasında kıdem sırası :

Astsubay sınıf okullarından mezun olanların kıdemleri, okullarda kazanılan not ortalamalarına göre tesbit edilir ve bunlar kendi aralarında sıralanırlar.

c) Aynı rütbe ve aynı nasıplılar arasında kıdem sırası :

Her rütbeye yükselirken almış oldukları ehliyet derecelerine göre yapılır.

d) Çeşitli sınıflara mensup, aynı rütbe ve nasıplı astsubaylar arasındaki kıdem sırası:

Kadro sınıfları esas olmak üzere bunların dâhil bulundukları yeterlik gruplarına, yeterlik grupları aynı olanlar için de yeterlik derecelerine göre tesbit edilir.

Yeterlik dereceleri aynı olanların bir evvelki rütbelerindeki yeterlik dereceleri esastır.

e) Her ne sebeple olursa olsun sınıfı değiştirilenler, yeni sınıflarındaki yeterlik dereceleri tesbit olununcaya kadar, yeni sınıfının aynı nasıplılarının sonunda sıralanırlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Terfi esas ve şartları

I - Terfi esasları

MADDE 87. — Astsubayların terfileri aşağıdaki esaslara göre düzenlenir :

a) Çeşitli sınıflara mensup astsubayların çeşitli rütbe ve görevlerdeki yeterlikleri; sicil raporlarının not ortalamaları ve değerlendirme kurullarınca verilen değerlendirme notuna göre tesbit edilir.

Sicil raporlarının ne suretle, kimler tarafından ve hangi zamanlarda doldurulacağı, Astsubay Sicil Yönetmeliğinde gösterilir.

b) Üstçavuş, kıdemli üstçavuş ve başçavuş rütbelerindeki astsubaylar, terfi için gerekli bekleme sürelerinin son yıllarında o rütbede haklarında her yıl tanzim edilen sicil raporlarının not ortalamasına ve değerlendirme kurullarınca verilen değerlendirme notuna göre sıralanır ve 5 yeterlik grupuna ayrılırlar.

c) Astsubaylar terfi edebilmeleri için:

1. Astsubay üstçavuş ve kıdemli üstçavuşların en az 4 ncü yeterlik grupuna,
2. Astsubay başçavuşların en az 3 ncü yeterlik grupuna girmeleri şarttır.

d) Astsubay çavuş ve kıdemli çavuşlar yeterlik grupuna ayrılmazlar. Bunların terfileri Astsubay Sicil Yönetmeliğinde belirtilen engel sebepler bulunmadıkça normal bekleme sürelerinin sonunda yapılır.

e) Normal bekleme sürelerinin sonunda yapılan değerlendirmede, terfi için gerekli yeterlik grupuna giremiyen astsubay üstçavuş ve kıdemli üstçavuşlar, mütaakıp iki yıl, astsubay başçavuşlar bir yıl daha değerlendirmeye tabi tutulurlar. Bunlardan yeterlik notları normal bekleme süresi sonunda değerlendirmeye giren ve terfi eden astsubayların aldığı yeterlik notlarına eşit veya daha yukarı not alanlar bu grupa girmiş sayılır ve haklarında buna göre işlem yapılır.

f) Yeterlik grupları teşekkül edemiyen az mevcutlu sınıf ve rütbelerde astsubayların yeterlik derecelerinin tâyini hakkında 39 ncu maddenin «f» fıkrası esasları uygulanır.

II - Yeterlik grupları

MADDE 88. — Astsubayların yeterlik grupları ile bunların yüzde oranları hakkında 40 ncı madde esasları uygulanır.

III - Yeterlik gruplarının hesaplanması

MADDE 89. — Astsubayların yeterlik gruplarının hesaplanması hakkında 41 nci madde esasları uygulanır.

IV - Terfi işlemi

MADDE 90 . — Terfi edecek astsubayların terfi işlemleri değerlendirme kurullarınca bu kanunda yazılı esaslara göre yapılır.

V - Kadroların bildirilmesi

MADDE 91. — Terfi edecek astsubayların kadrolarının tesbiti hakkında 42 nci madde esasları uygulanır.

VI - Çok sınıflı kadrolar

MADDE 92. — Çok sınıflı astsubay kadrolarının dağıtımı hakkında 43 ncü madde esasları uygulanır.

VII - Rütbe terfii esas ve şartları

MADDE 93. — Rütbelere terfi esas ve şartları şunlardır :

a) Rütbeye mahsus normal bekleme müddetini tamamlamış olmak,

b) Rütbeye mahsus normal bekleme müddetinin 2/3 ü kadar yıllık sicili bulunmak,

c) Terfi için rütbenin gerektirdiği yeterlik grupuna dâhil bulunmak,

d) Üst rütbe kadrosunda münhal bulunmak. (a), (b), (c) ve (d) fıkralarında yazılı şartları taşıyan astsubaylar kadro münhali nisbetinde bir üst rütbeye terfi ettirilirler. Bu terfiler yeterlik gruplarına ve yeterlik grupları içerisindeki yeterlik derecelerine göre bu kanundaki esaslar dâhilinde değerlendirme kurullarınca yapılır.

VIII - Kadrosuzluktan terfi edememe

MADDE 94. — Rütbe terfi için gerekli yeterlik grupuna girip de kadroda münhal bulunmadığından terfi edemiyen astsubaylar mütaakıp senelerde yeniden değerlendirilirler.

Bu şekilde terfi edenlerin yeni rütbelerindeki bekleme sürelerinin başlangıcı rütbeye nasıp tarihidir. Bu gibiler yükseldikleri yeni rütbelerinin bekleme sürelerine tabidirler.

IX - Kademe terfii esas ve şartları

MADDE 95. — Kademe terfii esas ve şartları şunlardır :

a) Bulunduğu kademede bir terfi yılını doldurmuş olmak,

b) Sicil notu müsait bulunmak; (Normal bekleme süreleri sonunda rütbe terfii için her yıl yapılan yeterlik gruplamasında kendi kuvvetindeki sınıfların eşidi rütbelerdeki emekliye ayrılacak yeterlik gruplarının üstündeki grupların en düşük sicil notu ortalamasına eşit veya daha yukarı sicil notu almış olmak)

Normal bekleme süreleri sonunda rütbe terfi eden astsubaylar yeni rütbelerinin birinci kademesine de terfi etmiş sayılırlar.

Normal bekleme süreleri dışında rütbe terfi eden astsubaylar eski rütbesinde bulunduğu kademenin yeni rütbesinde bir ileri maaşa tekabül eden maaş kademesine de terfi etmiş sayılırlar.

Kademe terfi suretiyle üst rütbe maaşını almış olmak rütbe terfiini gerektirmez.

Rütbelere ait kademeler ek 2 çizelgede gösterilmiştir.

5 nci yeterlik grupuna girdiğinden 25 fiili hizmet yılını doldurunca kadar bekliyecek olan üstçavuşlar ve kıdemli üstçavuşlar, kademe terfi şartlarını haiz oldukları takdirde başçavuşluğun 3 ncü kademesine, 4 ncü ve 5 nci yeterlik grupuna giren başçavuşlar, kıdemli başçavuşluğun 2 nci kademesine kadar kademe terfii ederler.

94 ncü madde uyarınca rütbe terfii edemeyip kademe terfiine sapan ve 25 fiilî hizmet yılını doldurmuş olan astsubaylar kademe terfii edemediklerinde emekliye sevk edilirler.

Astsubay kıdemli başçavuşlar, normal bekleme süresi sonunda değerlendirmeye tabi tutulurlar. Bunlardan 4 ve 5 nci yeterlik grupuna girenler emekliye sevk edilirler. Diğerleri kademe terfiine tabi tutulurlar. Astsubay kıdemli başçavuşluğun 7 nci ve mütaakıp yıllarında bulunanların, her yıl yapılacak değerlendirmelerinde o yıl kıdemli başçavuşlukta 6 yıllık bekleme süreleri sonunda değerlendirmeye tabi tutulanların 3 ncü yeterlik grupuna girenlerin en düşük notundan aşağı not alanlar hakkında emeklilik işlemi yapılır, diğerleri kademe terfii ettirilirler.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Rütbe terfii için gerekli yeterlik grupuna giremiyenler hakkında yapılacak işlem

I - Terfi için gerekli yeterlik grupuna giremiyenler

MADDE 96. — Rütbe terfii için gerekli yeterlik grupuna giremiyen astsubaylar hakkında aşağıdaki esaslara göre işlem yapılır :

a) Astsubay üstçavuş ve kıdemli üstçavuşlardan yapılan son değerlendirme neticesinde 5 nci, astsubay başçavuşlardan 4 ncü ve 5 nci yeterlik grupuna giren ve fiilî hizmet yılı toplamı 25 yıl ve daha fazla olanlar hakkında Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun emekliye sevk ile ilgili hükümleri uygulanır.

b) Normal bekleme süresi sonunda değerlendirilerek 4 ncü ve 5 nci yeterlik grupuna giren kıdemli başçavuşlar hakkında «a» fıkrası hükmü uygulanır.

c) Disiplinsizlik veya ahlâki durumları sebebiyle Silâhlı Kuvvetlerde kalmaları uygun görülmiyen astsubayların hizmet sürelerine ve sicil tanzim zamanlarına bakılmaksızın haklarında emeklilik işlemi yapılır. Bu gibiler hakkında lüzumlu sicillerin ne suretle tanzim edileceği Astsubay Sicil Yönetmeliğinde gösterilir.

d) 5 nci yeterlik grupuna girip de terfi hakları olmaksızın 25 fiilî hizmet yılına kadar hizmete devam edecek astsubaylardan, Astsubay Sicil Yönetmeliğinde gösterilen esaslara göre kendisinden istifade edilemiyeceği anlaşılanlar hakkında, hizmet sürelerine bakılmaksızın emeklilik işlemi yapılır.

ALTINCI BÖLÜM

Astsubay Değerlendirme Kurulları

I - Değerlendirme Kurullarının teşkili

MADDE 97. — Astsubay Değerlendirme Kurulları, Kuvvet komutanlıkları ve Jandarma Genel Komutanlığında Astsubay Sicil Yönetmeliğindeki esaslara göre yeteri kadar kurulur.

II - Astsubayların terfi işlemleri

MADDE 98. — Astsubay Değerlendirme Kurulları terfi edecek astsubayların terfi işlemlerini, 55 nci madde esaslarına göre yapar.

III - Değerlendirme Kurullarının çalışmaları

MADDE 99. — Astsubay Değerlendirme Kurulları, çalışmalarını 56 nci madde esasları dâhilinde yürütür.

IV - Değerlendirme Kurullarının kararları

MADDE 100. — Astsubay Değerlendirme Kurulları üyeleri kararlarında bağımsızdırlar.

V - Yönetmelik

MADDE 101. — Astsubay Değerlendirme Kurullarının çalışma usulleri, 58 nci maddedeki esaslar dâhilinde Astsubay Sicil Yönetmeliğinde gösterilir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Özel hükümler

I - Savaş takdirnamesi alanlar

MADDE 102. — Savaş takdirnamesi alan astsubaylar hakkında 59 ncu madde esasları uygulanır.

II - Esir astsubaylar

MADDE 103. — Esir düşen astsubaylar hakkında 60 ncı madde esasları uygulanır.

III - Harb gaibi astsubaylar

MADDE 104. — Harb gaibi astsubaylar hakkında 61 nci madde esasları uygulanır.

IV - Enterne edilen astsubaylar

MADDE 105. — Enterne edilen astsubaylar hakkında 62 nci madde esasları uygulanır.

V - Sıhhi izin süresi içinde terfi sırasına giren astsubaylar

MADDE 106. — Sıhhi izin süresinde bulunan astsubayların terfileri hakkında 63 ncü madde esasları uygulanır.

VI - Sınıf değiştiren astsubaylar

MADDE 107. — Çeşitli sebeplerle sınıf değiştiren astsubayların terfilerinin ne şekilde yapılacağı Astsubay Sicil Yönetmeliğinde gösterilir.

VII - Açıkta bulunan astsubayların terfileri

MADDE 108. — Açıkta bulunan astsubayların terfileri hakkında 66 ncı madde esasları uygulanır.

VIII - Maaş, özlük hakları ve açık durumları

MADDE 109. — Astsubayların maaşları ile buna bağlı sair özlük hakları, açığa çıkarılmaları, açığın kaldırılması subaylar hakkındaki hükümlere tabidir.

IX - İstifa eden veya emekli olan astsubayların durumları

MADDE 110. — Ahlâki bakımından Silâhlı Kuvvetlerde kalmaları uygun görülmiyerek sicil yolu ile çıkarılanlar haricolmak üzere istifa eden veya emekliye ayrılan veya sicil yolu ile çıkarılan astsubaylar rütbeleri ile yedek astsubaylığa geçirilirler.

Bunların yedeklik çağları rütbelerine bakılmaksızın 55 yaşını bitirinceye kadar devam eder.

Silâhlı Kuvvetlerden her ne sebeple olursa olsun ayrılan astsubaylar muvazzaf olarak tekrar Silâhlı Kuvvetler hizmetine alınamazlar.

Barışta manevra ve tatbikat amaciyle olağanüstü hallerde lüzum ve ihtiyaca göre yeteri kadarının hizmete çağrılması sair yedeklik işlem ve durumları ile meslekten çıkarılmaları Yedek Subay Kanunu hükümlerine göre yürütülür.

X - Sicil yolu ile çıkarılanların muvazzaflık hizmetleri

MADDE 111. — Ahlâki bakımdan sicil yolu ile veya mahkeme kararı ile mecburi hizmetini tamamlamadan astsubaylıktan çıkarılanlardan, muvazzaflık hizmetini tamamlıyanlar derhal terhis olunur.

Muvazzaflık hizmetini tamamlamıyanlara bu hizmetleri er olarak tamamlattırılır.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Astsubaylıktan subay olma

I - Astsubaylıktan subay olma şartları

MADDE 112. — Silâhlı Kuvvetlerin ihtiyacı göz önüne alınarak her sene tesbit edilecek kontenjan nisbetinde emsali arasında temayüz etmiş astsubaylar, aşağıdaki şartlarla teğmen nasbedilirler :

a) Başçavuşluğun birinci ve ikinci senesinde bulunmak ve bu süreyi geçirmemiş olmak,

b) Başçavuşluğa terfiinde birinci yeterlik grupuna girmiş olarak yükselmiş bulunmak,

c) Genel kültür, meslekî bilgi, karakter ve ahlâk bakımından subaylığa lâyık bulunduğu sıralı sicil üstlerince onanmış olmak,

d) Lise seviyesinde yapılacak genel kültür ve meslek imtihanlarını kazanmak ve mütaakıben gönderilecekleri okul ve kurslarda başarı göstermek.

II - Astsubaylıktan subay olanların rütbeleri

MADDE 113. — Astsubaylıktan subaylığa geçenler, en fazla yüzbaşılığın 10 ncu kademesine kadar yükselebilirler. Bunların rütbeleri bekleme süreleri ve yaş hadleri aşağıdadır: (Ek - 3)

	Bekleme süresi	Yaş haddi
Teğmen	3 yıl	41
Üsteğmen	6 yıl	46
Yüzbaşı	6 yıl	52

III - Yönetmelik

MADDE 114. — Yukarda belirtilen hükümlerin tatbik şekli ve karşılığı bulunmıyan sınıfların hangi sınıf ve meslek imtihanlarına tabi tutulacakları ve sicillerin ne şekilde verileceği, subay sicil yönetmeliğinde gösterilir.

ONUNCU KISIM

Yükümlülük

I - Subayların ve astsubayların yükümlülüğü

MADDE 115. — Muvazzaf subaylar, astsubaylar, subay ve astsubay nasbedildiklerinden itibaren, fiilen 10 yıl hizmet etmedikçe istifa edemezler.

Astsubaylıktan subay olanlar hakkında bu yükümlülük uygulanmaz.

II - Yurt içinde ve dışında öğrenim, kurs ve staj yapanların yükümlülükleri

MADDE 116. — Subay ve astsubay nasbedildikten sonra öğrenim, kurs ve staj için yurt dışına gidenlerle, Silâhlı Kuvvetler hesabına yurt içinde öğrenim yapanların yükümlülükleri aşağıda gösterilmiştir :

a) Subay ve astsubay nasbedildikten sonra, yabancı memleketlere 6 ay veya daha fazla süre ile öğrenim, staj, kurs, ihtısas veya görgü ve bilgilerini artırmak maksadı ile gidenlerin yükümlülükleri :

1. Masrafları kendileri tarafından ödenmiş ise, gidiş ve dönüş tarihleri arasında geçen süre kadar,

2. Masrafları Devlet tarafından ödenmiş ise bu sürenin iki misli kadar veya Devletçe yapılan masrafları faizi ile ödedikleri takdirde gidiş ve dönüş süresi kadar uzatılır.

b) Subaylardan, subaylığa nasbedildikten sonra Silâhlı Kuvvetler hesabına yurt içindeki fakülte ve yüksek okullarda öğrenim yapanlarla, meslekleri ile ilgili ihtısas yapanların yükümlülükleri buralarda geçen süreler kadar uzatılır.

c) (a) ve (b) fıkraları gereğince yükümlülüklere eklenecek hizmet sürelerinin başlangıç tarihleri :

1. Yükümlülük süresini tamamlamadan gidenlerin, yükümlülük süresini tamamladıktan sonra,

2. Yükümlülük süresini tamamlıyarak gidenlerle, yükümlülüklerini bu süre içinde tamamlıyanların,

Kadro görevine fiilen katıldıkları tarihten başlar.

III - Liseyi bitirdikten sonra yurt dışında öğrenim yapanların yükümlülükleri

MADDE 117. — Lise mezunlarından öğrenim maksadiyle yabancı memleketlere gönderilenlerin, subay çıktıktan sonra istifaya hak kazanmaları, 10 yıllık yükümlülük süresine ek olarak öğrenim için yurt dışına çıkış ve dönüş tarihleri arasında geçen süre kadar fazla hizmet etmeleri ile mümkündür.

Bunlardan Devletçe kendilerine yapılan masrafları faizi ile birlikte ödiyenler 10 yıllık yükümlülükleri sonunda istifa edebilirler.

IV - Askerî öğrencilerin istifa edememeleri

MADDE 118. — Harb okulları, yurt içi ve yurt dışı fakülte ve yüksek okul askerî öğrencileriyle astsubay sınıf okulları öğrencileri ilk bir aylık intıbak süresini geçirdikten sonra okul masraflarını ödeseler dahi istifa edemezler.

V - İstifaların kabul süresi

MADDE 119. — Yükümlülüklerini bitirerek istifa edenlerin istifaları Bakanlıkça kabul edilir. İstifaların kabulü müracaat tarihinden itibaren bir aydan fazla geciktirilemez.

Savaş hali ve savaşı gerektirecek durumun başgöstermesi hallerinde subay, astsubay ve askerî memurların istifa işlemleri, Bakanlar Kurulu kararı ile bu sürelerin sonuna kadar tehir edilebilir.

ONBİRİNCİ KISIM

Hizmet şartları ve şekilleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Atanmalar

I - Atanmalarda esaslar

MADDE 120. — Barışta kıta, karargâh ve kurumlara kadrosunda gösterilen rütbelerden ast rütbe ile asil olarak kimse atanamaz.

II - Atanmalarda dikkate alınacak hususlar

MADDE 121. — Subayların ve astsubayların atanma ve yer değiştirmeleri, hizmetin aksatılmadan yürütülmesi esasına bağlı olarak; memleketin ekonomik, sosyal, iklim ve ulaştırma durumları ile kültür ve sağlık durumları ve bunlara benzer yer ve bölge şartları göz önüne alınarak tesbit edilecek bölgelere ve garnizonlara aşağıdaki esaslar da dikkat nazara alınarak sıra ile yapılır:

a) Meslek programları, meslek içi eğitim esasları ve kadro ihtiyacı,

b) Sağlık durumu,

c) İdari, asayiş ve zaruri sebepler,

d) İstekli bulunduğu yerler.

III - Yönetmelik

MADDE 122. — Yukardaki maddede yazılı esaslar dâhilinde bölge ve garnizonların tesbiti, bölgelerin ve garnizonların değişen şartlara göre yeniden tesbiti, buralarda kalma süreleri, atanma ve yer değiştirmelerde dikkate alınacak sair hususlar Millî Savunma ve İçişleri Bakanlıklarınca hazırlanacak yönetmelik ile tesbit edilir.

IV - Göreve atanmada başlama süresi

MADDE 123. — Subay ve astsubayların ilk ve görev süresi içinde atanmalarında:

a) Aynı belediye hudutları içinde veya aynı garnizon dâhilinde bulunanlar, atanma emrini tebellüğ ettiği günü takibeden 24 saat içinde, bu süre resmî tatil gününe raslıyorsa hizmetin başladığı gün mesai saati içinde,

b) Belediye hudutları dışında veya başka bir garnizona atanmalarda yollukları hakkındaki özel kanunda belirtilen seyahat süresi dışında 15 gün içinde,

Atandıkları göreve katılmak zorundadırlar.

Bu süreler dâhilinde mâzeretsiz göreve katılmıyanlar hakkında özel kanunlar gereğince işlem yapılır.

V - Subayların ve astsubayların atanmaları

MADDE 124. — Bakanlar Kurulu kararnamesiyle yapılması öngörülen atanmalar saklı kalmak kaydı ile subay ve astsubayların atanmaları :

a) Astsubaylar ile teğmen ilâ albay (albay dâhil) rütbelerindeki subayların atanmaları, Kuvvet Komutanlıklarının teklifi ile Millî Savunma Bakanlığınca;

b) General ve amirallerin atanmaları, Kuvvet Komutanlıklarının lüzum göstermesi üzerine, Millî Savunma Bakanının inhası ve Başbakanın teklifi ile Cumhurbaşkanınca ortak kararname ile;

c) Kuvvet Komutanları ve Genelkurmay ikinci başkanı general ve amirallerin atanmaları, Genelkurmay Başkanının lüzum göstermesi üzerine, Millî Savunma Bakanının inhası ve Başbakanın teklifi ile Cumhurbaşkanınca ortak kararname ile;

d) Askerî hâkimlerin atanmaları (general ve amiral rütbelerinde olanlar dâhil) Millî Savunma Bakanının inhası ve Başbakanın teklifi ile Cumhurbaşkanınca ortak kararname ile;

e) Jandarma subay ve astsubaylarının atanmaları özel kanunları gereğince;

Yapılır.

Yukardaki (c) bendinin uygulanmasında, Millî Savunma Bakanı inha işlemini yapmadığı takdirde, Genelkurmay Başkanı, Cumhurbaşkanına gereken teklifi yapmasını Başbakandan yaziyle istiyebilir; bu yazının bir örneği de aynı zamanda Millî Savunma Bakanına gönderilir. Başbakan kararını yaziyle Millî Savunma Bakanına ve Genelkurmay Başkanına bildirir. Başbakanın bu kararına uyulması zorunludur.

VI - Sayman ve mutemetlerin devir süresi

MADDE 125. — Bulunduğu görevden başka bir göreve atanan subay ve astsubaylardan; sayman, mutemet veya mal sorumlusu görevlerini ifa edenlere, bu görevlerine ait hesaplarını ve mallarını devir ve teslim için kendilerine bir aya kadar süre verilir.

VII - Savaş hali ve olağanüstü haller

MADDE 126. — Savaş ve olağanüstü hallerde bu kanunun atanmaya dair hükümleri Genelkurmay Başkanlığının göstereceği lüzum ve Millî Savunma Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararınca tatbik edilmiyebilir.

VIII - Silâhlı Kuvvetler personelinin hizmet yerleri

MADDE 127. — Silâhlı Kuvvetlere (jandarma dâhil) mensup muvazzaf subay ve astsubaylar, Silâhlı Kuvvetler içindeki hizmetlerden başka bir göreve naklolunamazlar. Ancak zaruri ahvalde Bakanlar Kurulu kararı ile ve Silâhlı Kuvvetler kadrolarında gösterilmek ve her türlü istihkaklarını mevcut hükümler dairesinde, kendi bağlı bulunduğu Bakanlık bütçesinden almak şartı ile Silâhlı Kuvvetler haricindeki Devlet hizmetleri ile, Türk Hava Kurumu hizmetlerinde istihdam edilebilirler.

İKİNCİ BÖLÜM

İzinler

I - Yıllık izin

MADDE 128. — Türk Silâhlı Kuvvetlerine mensup subay ve astsubayların barışta her yıl 45 gün izin almaya hakları vardır. Bu müddete yol dâhil değildir. Bu iznin 15 günü mazeret izni olarak kullanılır.

Yıllık izinlerin verilmesi, zaman ve süresi, hizmetin aksamaması esas alınmak suretiyle kıta, karargâh ve kurum âmirlerince düzenlenir.

II - Mazeret izinleri

MADDE 129. — Subay ve astsubaylara 128 nci maddede yazılı 15 günlük mazeret izinleri dışında :

a) Ana, baba, eş, çocuk ve kardeşin ölümü halinde 3 gün,

b) Yangın, zelzele, seylâp gibi olağanüstü birsenelik izne mahsubedilmez.

Mazeret izni verilebilir. mazeret dolayısiyle bir yıl içinde 30 güne kadar,

(a) fıkrası gereğince verilen mazeret izinleri

III - Yurt dışı izinleri

MADDE 130. — Subay ve astsubaylara Millî Savunma Bakanlığınca, jandarma subaylarına İçişleri Bakanlığınca :

a) Öğrenim için öğrenim süresi kadar,

b) Meslekî bilgi ve görgüsünü artırmak maksadı ile bir yıla kadar,

c) Mazeret dolayısı ile yıllık izinle birlikte üç aya kadar,

d) Seyahat maksadı ile yıllık izin süresi kadar,

Yurt dışı izini verilebilir.

Bu hallerde özlük hakları aynen verilir.

IV - Sıhhi izin süresi

MADDE 131. — Subayların ve astsubayların sıhhî izin süresi aşağıdaki gibidir:

a) Hazarda ve seferde hizmet yapamıyacak şekilde hastalanan subaylar ve astsubaylar hastalıkları geçici ise veya geçici olup sekel bırakan hastalıklar ise, aynı rütbede ay ve gün hesabı ile her çeşit hastalıkları için toplam olarak ve fiilen 2 yılı geçmemek üzere (hastanelerde geçen teşhis ve tedavi süreleri hariç) nekahat tedavisi istirahat ve hava değişimi işlemine tabi tutulurlar. Bu gibiler hakkında raporlar sağlık kurullarınca verilir.

b) Kanser, verem, akıl ve ruh hastalıkları gibi uzun süreli bir tedaviye ihtiyaç gösteren hastalığa yakalananlar, sağlık kurulları raporlarında gösterilecek lüzum üzerine, aynı rütbede toplam olarak ve fiilen üç yılı geçmemek şartı ile tedavi, istirahat veya hava değişimine tabi tutulabilirler.

c) Sağlık durumundan dolayı (yurdun alçak veya alçak mutedil bölgelerde faal görev yapar) veya (muayyen bölgelere gidemez) veya (denizin kara teşkillerinde çalışır) şeklinde iklim değiştirme raporları alanlar ile, kıta veya diğer görevlerde çalışması sağlık kurulu raporu ile kayıt ve şarta bağlı olanların bu durumlarındaki sıhhî izin süreleri 4 yıl olarak hesaplanır. Geçici olarak sağlık durumları sebebiyle uçucuların yer hizmetine verilmeleri ve denizaltı, dalgıç ve kurbağaadam, sualtı komando birliklerinde ve denizdeki patlayıcı maddeleri zararsız hale getiren personelden hizmetlerini yapamaz kararı alanların diğer görevlere verilmeleri sıhhî izin süresinden sayılmaz.

Sıhhî izin süresini doldurmak durumuna girenler, sıhhî izin sürelerini dolduracakları ayın ilk haftasında haklarında katî işlem yapılmak üzere tekrar muayeneye sevk edilirler. Bunlardan sıhhî ârızalarının devam ettiği ve hiçbir sınıfın hizmetinde vücutlarından istifade edilemiyeceği anlaşılanlar hakkında emekli işlemi yapılır.

d) Kadın subaylara doğum yapmalarından önce 3 hafta ve doğum tarihinden itibaren 6 hafta müddetle izin verilir.

V - İzinlerin kullanılması

MADDE 132. — Yıllık izinlerin senesi içinde kullanılması esastır. Ancak, hizmet sebebiyle izinlerini kısmen veya tamamen kullanamıyanların izinleri mütaakıp sene içinde verilebilir. Bu müddet hiçbir suretle 60 günü geçemez.

VI - İzin sürelerinin hizmetten sayılması

MADDE 133. — İzin süreleri subay ve astsubayların hizmetlerinden sayılır.

VII - Olağanüstü haller

MADDE 134. — Savaş ve olağanüstü hallerde ve sıkıyönetim müddetince Genelkurmay Başkanının göstereceği lüzum üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile izin süreleri kısaltılabilir veya kaldırılabilir.

VIII - Jandarma subay ve astsubaylarına idare âmirlerince verilen izinler

MADDE 135. — 5442 sayılı Kanun gereğince jandarma subay ve astsubaylarına idare âmirlerince verilen izinler yıllık izinlerinden mahsubedilir.

IX - Yabancı memleket ordularında hizmet etmek için gönderilenler

MADDE 136. — Yabancı memleket ordularında hizmet yapmak üzere gönderilecek subaylara Millî Savunma Bakanlığınca, jandarma subaylarına İçişleri Bakanlığınca 4 yıl kadar izin verilebi-

lir. Maaşları Millî Savunma ve İçişleri Bakanlıkları bütçelerinden ödenir. Bunların yabancı memleketlerde geçen hizmet süreleri, fiilî hizmetlerinden ve kıdemlerinden sayılır.

X - Yönetmelik

MADDE 137. — İzinlerin verilme usulleri, izin vermeye yetkili makamlar ve sair hususlar ile bilgi ve görgülerini artırmak üzere yabancı memleketlere izinli gideceklerin seçilmeleri, yollanma tarzları ve o yerlerdeki yaşama ve çalışmalarının ne yolda takip ve kontrol edilecekleri ve ne gibi hallerde geri çağrılacakları ile ilgili hususlar Millî Savunma Bakanlığı ve İçişleri Bakanlıklarınca müştereken tanzim edilecek yönetmelik ile tesbit olunur.

ONİKİNCİ KISIM

Malî hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Aylıklar, ek görevler, yolluk ve harçlıklar

I - Kapsam

MADDE 138. — Subay ve astsubayların aylık ve ödenekleri ile hizmetle ilgili her çeşit ödemeler ve askerî öğrencilerin harçlıkları, özel kanun hükümleri saklı kalmak şartı ile bu kanunda yazılı esaslar dâhilinde yürütülür.

II - Tarifler

MADDE 139. — Bu kanunda geçen :

a) Aylık; Silâhlı Kuvvetlere mensup subay ve astsubayların fiilî kadrolarına rütbe ve rütbe içerisindeki hizmet yılına göre kendilerine ay itibariyle ödenen parayı,

b) Harçlık; askerî öğrencilere her ay bulundukları okullara ve sınıflara göre ödenen parayı,

c) Ödül; bu kanunun ilgili bölümlerinde belirtilen hallerden dolayı verilen parayı,

d) Temsil giderleri; belirli makamları işgal eden general ve amirallere görevleri icabı gerçek giderleri karşılamak üzere bütçeye konulan ödenekten özel yönetmeliği hükümlerine göre ödenen parayı,

e) Ders saat ücreti; askerî eğitim, öğretim kurumları ile kurslarda öğretmenlik yapan subay ve astsubaylara belirli bir öğretmenlik kadrosuna ait aylıktan ders saati itibariyle hesaplanıp ödenen parayı,

f) Ek görev ücreti; Silâhlı Kuvvetlere ait kurumlarda çalışan subay ve astsubaylara özel kanunlar gereğince ödenen parayı,

İfade eder.

III - Gösterge tabloları

MADDE 140. — Silâhlı Kuvvetlerdeki subay ve astsubayların aylıkları, rütbe esasına göre tesbit edilir.

Her rütbenin ve her rütbe içerisindeki kademelerin gösterge rakamları, bu kanundaki esaslara göre hazırlanacak bir tüzükte gösterilir.

En düşük gösterge rakamı (100) ve en yükseği (1 000) dir.

3 yılını bitirmiş albaya 1 000 gösterge rakamı uygulanır. General ve amirallere 1 000 gösterge rakamının uygulanmasından başka her yıl Bütçe Kanunu ile tesbit olunacak miktarlar tazminat olarak verilir.

Her rütbeye ait gösterge tablosunda bulunacak kademe sayısı 1, 2, 3 No. lu cetvellerde gösterilmiştir.

Gösterge tablosunda her rütbenin normal bekleme süresi sonundaki gösterge rakamlarını, bir üst rütbenin normal bekleme süresi içerisindeki gösterge rakamları teşkil eder.

IV - Katsayı

MADDE 141. — Subay ve astsubay maaş tutarlarının hesabı için gösterge tablolarındaki gösterge rakamlarının çarpılacağı kat sayı, Devlet memurları için tesbit edilen katsayıdır.

V - Kademe aylığı

MADDE 142. — Subay ve astsubayların rütbelerine ait gösterge tablosundaki aylık derecelerinden, bu dereceye ait hizmet yıllarının ve bu kanunun ilgili bölümündeki esaslara göre tesbit edilmiş kademelerden herbiri için tesbit edilen gösterge rakamına tekabül eden aylıktır.

VI - Rütbe aylığı

MADDE 143. — Subay ve astsubayların gösterge tablosundaki rütbelerinin herbiri için tesbit edilen gösterge rakamına tekabül eden aylıktır.

VII - Rütbelerin ilk ve en yüksek kademe aylıkları

MADDE 144. — Kanunda gösterilen gösterge tablosunda yer alan rütbelerden herbirindeki birinci aylık göstergesine tekabül eden miktar, o rütbenin ilk kademe aylığını, aynı rütbenin son aylık göstergesine tekabül eden miktar, o rütbeye ait en yüksek kademe aylığını gösterir.

VIII - Ödenecek brüt aylık tutarı

MADDE 145. — Kanunda yer alan her rütbeye ait gösterge tablolarındaki rakamların ve o yılki bütçe kanunu ile tesbit edilecek katsayının çarpılmasından elde edilecek miktar, ödenecek brüt aylık tutarını gösterir.

IX - Harclıklar

MADDE 146. — a) Harb okullarında, üniversite ve yüksek okullarda öğrenimde bulunan askerî öğrencilere teğmen rütbesinin birinci kademe brüt aylığının;

— Birinci sınıfta % 15 i
— İkinci sınıfta % 17 si
— Üçüncü sınıfta % 19 u
— Dördüncü sınıfta % 21 i
— Beşinci sınıfta % 23 ü
— Altıncı sınıfta % 25 i

b) Astsubay sınıf okulu öğrencilerine astsubay çavuş rütbesinin birinci kademe brüt aylığının % 10 u;

Harclık olarak verilir.

Bu harclıklar hiçbir kesintiye ve vergiye tabi olmadığı gibi borç için de haczedilemez.

X - Yurt dışı aylıkları

MADDE 147. — Silâhlı Kuvvetlerin yurt dışındaki kadrolarında görev alan subay ve astsubayların aylıkları, 145 nci maddeye göre tesbit edilen aylık tutarından, alınacak vergi ve diğer kanun-

lar gereğince yapılacak bütün kesintiler indirildikten sonra, dış görevlerde çalıştırılacak Devlet memurlarının maaşları için kabul edilecek miktar üzerinden ödenir.

Asıl aylığın ödenen miktarı ile kat sayılı tutarı arasındaki fark her türlü vergiden muaftır.

XI - Aylığın ödeme zamanı

MADDE 148. — Subay, astsubay ve askerî öğrencilerin aylık ve harclıkları, her ayın başında peşin olarak ödenir.

Emekliye ayrılma ve ölüm hallerinde, o aya ait peşin ödenen aylık veya harclık geri alınmaz.

XII - İlk atanmada aylığa hak kazanma

MADDE 149. — İlk defa göreve atanan subay ve astsubaylar, göreve başladıkları günden itibaren aylığa hak kazanırlar.

XIII - Kademe terfiinde aylığa hak kazanma

MADDE 150. — Subay ve astsubaylar kademe terfiinde, onay metninde yazılı tarihi takibeden ay başından itibaren kademe maaşına müstahak olurlar.

XIV - Rütbe terfiinde aylığa hak kazanma

MADDE 151. — Subay ve astsubaylar üst rütbeye terfi ettikleri tarihi takibeden ay başından itibaren, terfi ettikleri üst rütbenin uygun kademe aylığına hak kazanırlar.

XV - Ek görev aylığına hak kazanma ve bunun ödenme şekli

MADDE 152. — 7356 sayılı Kanunun ilgili maddeleri gereğince ek görev verilen subay ve astsubaylara mezkûr kanunun 11 nci maddesi gereğince ek görev aylığı verilir.

XVI - Ek ders ücreti

MADDE 153. — Askerî eğitim ve öğretim kurumları ile kurslarda öğretmenlik yapan subay ve astsubayların ek ders ücreti, özel kanunda gösterilen esaslar dâhilinde verilir.

XVII - Yolluk giderleri ve gündelikleri

MADDE 154. — Subay ve astsubaylardan, görevin ifası için sürekli veya geçici olarak görev yerinden ayrılanların yolluk giderleri ve gündelikleri özel kanun hükümlerine göre ödenir.

XVIII - Temsil giderleri

MADDE 155. — Silâhlı Kuvvetlerin hangi kadrolarında bulunanların görevleri icabı temsilî mahiyette masraf yapabilecekleri ve bunun miktarları Millî Savunma ve İçişleri Bakanlıklarının teklifleri ile Bakanlar Kurulunca tesbit edilir.

Temsil giderlerinin sarfı ile ilgili usul ve şartlar ve bunların sarf alanları Millî Savunma ve İçişleri Bakanlıklarınca müştereken tanzim edilecek bir yönetmelikte belirtilir.

XIX - Aile yardım ödeneği

MADDE 156. — Evli bulunan subaylara ve astsubaylara aile yardımı ödeneği verilir. Bu yardım, her ne şekilde olursa olsun menfaat karşılığı çalışmıyan eşi ve çocukları için her yıl Bütçe kanunlarında tesbit edilecek miktar üzerinden ödenir.

Dul subay ve astsubayların çocukları için yukarıki fıkralar hükmü uygulanır.

Boşanma veya ayrılık vukuunda mahkeme, bu yardımın hangi tarafa ve ne oranda verileceğini de kararında belirtir.

Subay ve astsubayın geçimini sağladığı üvey çocukları ve evlât edindikleri çocukları için de bu ödenek verilir.

XX - Aile yardımı ödeme usulü

MADDE 157. — Aile yardımı ödeneği subay ve astsubayların her ay aylıkları ile birlikte ödenir.

Karı ve kocanın her ikisi de memur iseler bu ödenek yalnız kocaya verilir.

Aile yardım ödenekleri hiçbir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın ödenir ve borç için haczedilemez.

XXI - Aile yardımı ödeneğine hak kazanma

MADDE 158. — Subay ve astsubaylar, eş için ödenen aile yardımı ödeneğine evlendikleri; çocukları için ödenen yardıma da çocuklarının doğduğu tarihi takibeden ay başından itibaren hak kazanırlar.

XXII - Aile yardımı ödeneği hakkını kaybetme

MADDE 159. — Subay ve astsubaylar, eş için ödenen aile yardımı ödeneği hakkını boşanma veya eşinin ölümü, çocuk için ödenen yardım ödeneği hakkını da çocuğun ölümü veya 160 ncı maddedeki hallerin vukuunu takibeden aybaşından itibaren kaybederler.

XXIII - Çocuk için aile yardımı ödeneği verilmiyecek haller

MADDE 160. — Aşağıdaki hallerde çocuklar için aile yardımı ödeneği verilmez :

1. Evlenen çocuklar,
2. 19 yaşını dolduran çocuklar,

(19 yaşını bitirdiği halde evlenmemiş kız çocuklarına 25 yaşını dolduruncaya ve yüksek öğrenim yapmakta bulunan erkek çocuklar için 25 yaşını geçmemek üzere öğrenimlerini bitirinceye kadar ve çalışamıyacak derecede mâlûllükleri resmî sağlık kurulu raporu ile tesbit edilenler için süresiz olarak ödeneğin verilmesine devam olunur.)

3. Kendileri hesabına ticaret yapan veya gerçek veya tüzel kişiler yanında her ne şekilde olursa olsun menfaat karşılığı çalışan çocuklar (Öğrenim yapmakta iken tatil devresinde çalışanlar hariç),
4. Burs alan veya Devletçe okutulan çocuklar.

XXIV - Mahrumiyet yeri ödeneği

MADDE 161. — Memleketin tabiî, ekonomik, sosyal, kültürel, sağlık ve ulaştırma şartları dolayısiyle subay ve astsubayların yaşama ve çalışmasında zorluk ve darlık gösteren yerlere sürekli görevle atananlara, o yerin mahrumiyet derecesine göre mahrumiyet yeri ödeneği verilir.

XXV - Ödeme usulü ve mahrumiyet yeri derecesi

MADDE 162. — Mahrumiyet yerlerinde çalışanlara ne zaman ve hangi hallerde ödenek verileceği, hangi hallerde bu ödenek hakkının kalkacağı hususları ile ödemenin şekil ve şartları, Devlet memurları hakkında bu konuda hazırlanacak yönetmelik esaslarına muvazi olarak, Millî Savunma ve İçişleri Bakanlıklarınca müştereken hazırlanıp Bakanlar Kurulunca onanacak bir yönetmelikle tesbit olunur.

Mahrumiyet yerleri ve dereceleri 4 senede bir yeniden tesbit olunur.

Bu yerlere ve derecelere etki yapan olağanüstü hallerde bu süre beklenmez.

XXVI - Mahrumiyet yeri ödeneğinin miktarı

MADDE 163. — Mahrumiyet yeri ödeneği 4 derece üzerinden ödenir. Birinci derece mahrumiyet yeri ödeneği her yıl Bütçe kanunlarında belirtilir. Diğer mahrumiyet yerlerinin ödenekleri aşağıda gösterilen oranlara göre hesabedilir :

Mahrumiyet derecesi	Ödenek oranı
1	% 100
2	% 75
3	% 50
4	% 25

XXVII - Mahrumiyet yeri ödeneğinin ödeme usulü

MADDE 164. — Mahrumiyet yeri ödeneği bu yerlerde göreve başlandığı günü takibeden aybaşından itibaren ve aylıklarla birlikte kesintisiz ödenir.

Başka yerlere atananlarla ölen veya emekliye ayrılanların aldıkları ödenek geri alınmaz.

XXVIII - Sürekli görevle yurt dışında bulunanlardan yurt içinde bir göreve atananların aylıkları

MADDE 165. — Sürekli görevle yurt dışına gönderilen subay ve astsubaylardan, bu görevlerine başladıktan sonra yurt içinde bir göreve atananlara atanma emrinin kendilerine tebliği tarihine kadar olan aylıkları 147 nci maddeye göre ödenir.

Ancak, bu subay ve astsubayların yurt içinde bir göreve atanmalarında yerlerine atananların gelişine kadar bekliyeceklerine dair emirde sarahat bulunanların aylıkları, atanma tarihinden itibaren en çok iki ay ödenmeye devam edilir.

XXIX - Yurt dışında görevde bulunanların geçici görevle merkeze çağrılmalarında aylıklarının verilme şekli

MADDE 166. — Sürekli görevle yurt dışına gönderilenlerin geçici görevle yurt içine çağrılmaları halinde yurtta bulundukları süre içinde en çok bir ay, katsayılı aylıklarını almaya devam ederler. Bu süreyi aşan hallerde süreyi aştığı tarihten yurt dışındaki görevine başlama tarihine kadar geçen süre içinde aylık, yurt içindeki aylık gibi ödenir.

XXX - Yurt dışında görevli bulunanlardan farklı katsayılı başka bir memlekete atananların aylıkları

MADDE 167. — Yurt dışında sürekli bir görevde bulunan subay ve astsubaylardan farklı ödeme katsayısı uygulanan başka bir memlekete naklen atananlar, (145) nci madde esasları gereğince (147) nci maddeye göre aylık alırlar.

XXXI - Yurt dışında görevli bulunanlardan bir başka memlekete geçici olarak gönderilenlerin aylıkları

MADDE 168. — Yurt dışında görevli bulunan subay ve astsubaylardan, geçici görevle bir başka memlekete gönderilenlerden, geçici görev süresi bir aya kadar olanların (bir ay dâhil) aylıkları; esas görevli oldukları yabancı memlekete ait katsayılı aylıklarıdır.

Bu tarihten itibaren esas görevli bulunduğu yabancı memleketteki göreve başladığı tarihe kadar olan süre için :

a) Geçici görevle bulunduğu memleketin katsayılı aylık tutarı, almakta olduğu kat sayılı aylığından fazla ise, aradaki fark günlük olarak kendisine hareketinden evvel veya vazifesine döndükten sonra ödenir.

b) Geçici görevde bulunduğu memleketin katsayılı aylık tutarı, kendi katsayılı aylığından az ise aradaki fark kendisinden alınmaz.

İKİNCİ BÖLÜM

Silâhlı Kuvvetler kıta tazminatı

I - Kapsam

MADDE 169. — Türk Silâhlı Kuvvetlerinde fiilen vazife gören subay, astsubay, uzman çavuş ve uzatmalılara aşağıdaki maddeler hükümlerine göre kıta tazminatı verilir.

Tarifler

MADDE 170. — Tarifler :

Muharebe grupunun kapsamı, alay ve seviyesindeki birliklerdir.

Birlik : Batarya ve tabur seviyesindeki birliklere denir.

Albay maaşı : Albaylıkta 3 senesini doldurmuş olan albaya 24 Şubat 1961 tarihli 262 ve aynı tarihli 263 sayılı kanunlarla verilen zamlı brüt maaş tutarıdır.

Gemi : 18 Grostondan yukarı olan gemileri kapsar.

Hava Kuvvetleri için birlik : Tugay ve eşidi ile daha küçük her hangi bir taktik, idari, sağlık ve lojistik teşkillerdir.

Kıta tazminatı verilecek görevler

MADDE 171. — Kıta tazminatı alacak birlik mensupları ile tazminat nisbetleri aşağıdadır :

a) Kara Kuvvetlerinde :

1. Muharip birlik (Eğitim birlikleri dâhil) takım, hava bölüğü, bölük (Batarya), birlik, tabur, grup, alay, Genelkurmay Karargâh ve Destek Kıtaları Komutanlığı, kadrolu merkez komutanlığı, tugay komutanlığı, muharebe grupu, tümen topçu ve kolordu topçu komutanlıklarında fiilen hizmet gören komutan ve komutan muavinleri ile bu birliklerin takım, bölük (batarya) ve birliklerinde bulunan subay, astsubay ve uzman çavuşlara Ek - 4 cetvelde rütbeleri hizalarında gösterilen miktar kadar;

2. Dağ ve Komando Okulu Komutanı ve muavini ile dağ ve komando öğretmenleri ve bu okul takım, bölük ve birlik komutanlarına ve role merkezleri ile elektronik istihbarat bölüklerinde hizmet gören subay, astsubay ve uzman çavuşlara Ek - 4 cetvelde rütbelerinde gösterilen miktar kadar,

3. 1 ve 2 nci fıkralarda gösterilen birliklerin karargâhlarında görevli diğer subay, astsubay ve uzman çavuşlara Ek - 4 cetvelde rütbelerinin karşılarında gösterilen miktarların % 50 si kadar,

4. Yardımcı sınıf bölük, birlik, takım ve taburlarında fiilen komutanlık ve komutan muavinliği yapanlar ile bu birliklerden takım ve bölüklerde bulunan subay, astsubay ve uzman çavuşlara Ek - 4 cetvelde rütbelerinin karşılarında gösterilen miktarın % 50 si kadar,

5. Yardımcı sınıf bölük, birlik ve taburlarının diğer kadro görevlerinde çalışan subay, astsubay ve uzman çavuşlara Ek - 4 cetvelde rütbelerinin karşılarında gösterilen yüzde miktarının % 30 u kadar,

b) Deniz Kuvvetlerinde:

1. Gemilerde (denizaltı, dalgıç ve kurbağaadam hizmet personeli hariç) deniz er eğitim (kara birlikleri dâhil) piyade, topçu ve istihkâm birliklerinin takım, bölük, birlik, tabur, alay, kadrolu merkez komutanlığı, grup komutanlıklarında fiilen hizmet gören komutan ve komutan muavinleri ile bu birliklerin takım, bölük (batarya) ve birliklerinde, elektronik istihbarat birlikleri, radar istasyonları ve kadrolu merkez komutanlığında (karargâh hariç) ve gemilerde fiilen çalışan subay ve astsubaylara Ek - 4 cetvelde rütbeleri karşılarında gösterilen yüzde miktarının tutarı kadar,

2. Deniz er eğitim (kara birlikleri dâhil) topçu, istihkâm ve piyade birliklerinin tabur, grup ve kadrolu merkez komutanlığı karargâhı ve alaylarının diğer kadro görevlerinde hizmet gören subay ve astsubaylara Ek - 4 cetvelde rütbelerinin karşılarında gösterilen yüzde miktarı tutarının % 50 si kadar,

3. Methal grup komutanlığı, mayın grup komutanlığı, mânia grup komutanlığı, liman emniyet grup komutanlıklarının (gemiler hariç) diğer kadro görevlerinde fiilen hizmet gören subay ve astsubaylara Ek - 4 cetvelde rütbeleri karşılarındaki yüzde miktarı tutarının % 30 u kadar,

4. — Yardımcı sınıf birlik, takım, bölük ve taburlarında, fiilen komutanlık ve komutan muavinliği yapanlara Ek - 4 cetveldeki rütbeleri karşılarında gösterilen yüzde miktarının % 50 si kadar. Bunların diğer kadro görevlerinde çalışanlara rütbeleri karşılarında gösterilen yüzde miktarının % 30 u kadar,

5. Fotogrametri şubesi kıymetlendirme kısmında görevli subay ve astsubaylara (kıymetlendirme kısım âmiri dâhil) Ek - 4 cetvelde rütbeleri karşılarındaki yüzde miktarının % 50 si kadar,

c) Hava Kuvvetlerinde:

Hava Kuvvetleri Komutanlığı, hava kuvveti komutanlıkları ve hava eğitim komutanlığı genel ve özel karargâhları ile, bu karargâhlara bağlı satınalma ve muayene komisyon başkanlıkları ve ambar müdürlükleri dışında kalan birlik ve teşkillerde fiilen hizmet gören subay ve astsubaylara Ek - 4 cetvelde rütbeleri karşılarında gösterilen yüzde miktarı kadar,

d) Jandarma Genel Komutanlığında:

1. Jandarma Genel Komutanlığına bağlı seyyar ve eğitim jandarma takım, bölük, birlik, tabur ve alayları ile muhafız jandarma kıtalarında ve sabit jandarma kıta ve birliklerinde fiilen hizmet gören komutan ve komutan muavinleri ile bu birliklerin takım ve bölüklerinde ve diğer kadro görevlerindeki subay ve astsubaylar ile uzman jandarma çavuşlarına Ek - 4 cetveldeki rütbeleri karşılarında gösterilen miktar kadar, bu birliklerde tabur karargâhı ve alayların diğer kadro görevlerinde fiilen hizmet gören subay, astsubay ve uzman jandarma çavuşlarına Ek - 4 cetvelde rütbeleri karşılarında gösterilen yüzde miktarının % 50 si kadar;

2. Bot komutanlıklarında ve botlarda fiilen görev ifa eden subay, astsubay ve uzatmalılara Ek - 4 cetvelde rütbeleri karşılarında gösterilen yüzde miktarları kadar,

3. Jandarma Komando Okulu Komutanı ile muavini, öğretmenleri, birlik, bölük ve takım komutanlarına Ek - 4 cetveldeki rütbeleri karşılarında gösterilen yüzde miktarı kadar, okuldaki diğer subay ve astsubaylara Ek - 4 cetveldeki rütbeleri karşılarında gösterilen yüzde miktarının % 50 si kadar,

e) Harita Genel Müdürlüğünde:

Fotogrametri Şubesi Kıymetlendirme Kısmında görevli subay ve astsubaylara (kıymetlendirme kısım âmiri dâhil) Ek - 4 cetvelde rütbeleri karşılarındaki yüzde miktarının % 50 si kadar,

Kıta tazminatı verilir.

Kıta tazminatının ödenme şekli

MADDE 172. — Kıta tazminatı ay başında peşin olarak ödenir. Bu tazminat her türlü vergiden muaf olduğu gibi borç için de haczedilemez.

Kıta tazminatına hak kazanma tarihi

MADDE 173. — Kıta tazminatı bu tazminatı almaya hak kazandıran göreve fiilen katılış tarihini takibeden ay başından itibaren ödenmeye başlanır.

Kıta tazminatının kesileceği haller

MADDE 174. — a) Bu kanun gereğince kıta tazminatı verilmiyen bir göreve atananların tazminat aldığı görevinden ayrılışını takibeden aybaşından itibaren;

b) Tedavi, hava değişimi veya istirahat gibi sıhhî sebepler veya yurt içi veya dışı kurslar dolayısiyle görevlerinden ayrılanların ayrılışlarını takibeden aybaşından itibaren,

c) Tahsil, staj ve bilgi ve görgü arttırmak maksadiyle görevinden ayrılanların ayrılışlarını takibeden aybaşından itibaren kıta tazminatları kesilir.

Çeşitli tazminat alanların kıta tazminatı

MADDE 175. — Hizmet eri tazminatı, tayın bedeli ve mahrumiyet zammından başka her hangi bir isimde tazminat alanlara kıta tazminatı verilmez. Bunlardan kıta tazminatı verilmesi icabeden bir göreve tâyin edilenler fazla olan tazminatı tercih edebilirler. Ancak; kıta tazminatını tercih ettiklerinde bu tazminat, göreve katılış tarihlerini takibeden aybaşından itibaren ödenmeye başlanır ve almaktan sarfınazar ettikleri tazminat da aynı zamanda kesilir.

Kıta tazminatı verilen bir göreve bir ay ve daha fazla süre ile vekâlet edenler, o görevde kendi rütbesinin gerektirdiği kıta tazminatını alırlar.

Yalnız bir görev için kıta tazminatı ödenir.

Bu bölümde gösterilen hükümlerin uygulanmasına ait hususlar bir yönetmelikle gösterilir.

ONÜÇÜNCÜ KISIM

Sosyal haklar ve yardımlar

BİRİNCİ BÖLÜM

Emeklilik hakları

I - Emeklilik hakları

MADDE 176. — Subayların, astsubayların ve askerî öğrencilerin emeklilik veya mâlûllük hallerinde kendilerinin; ölümleri halinde dul ve yetimlerinin sahip bulunacakları haklar özel kanunlara göre düzenlenir.

a) Emeklilik ikramiyesi

MADDE 177. — Emekli veya mâlûllük aylığı bağlanan subay ve astsubaylardan, fiilî hizmet süresi 25 yıl veya daha fazla olanlara, her fiilî hizmet yılı için, bağlamaya esas tutulan aylıklarının yarısı, bir defaya mahsus olmak üzere emeklilik ikramiyesi olarak verilir.

Şu kadar ki, verilecek ikramiyenin miktarı, bağlamaya esas tutulan aylığın 15 katını geçemez.

İkramiyenin hesabında 6 ay ve daha fazla yıl kesirleri tam yıl sayılır. 6 aydan az kesirler nazara alınmaz.

Fiilî hizmet süreleri 25 yıl veya daha fazla olanlardan, emekli veya mâlûllük aylığı bağlanmadan ölenler için yukarıdaki esaslara göre hesaplanacak ikramiyenin tamamı, aylığa hak kazanan dul ve yetimlerine aylıkları ile orantılı olarak ödenir.

Hak kazandıkları ikramiyelerini almadan ölenlerin bu ikramiyeleri, vârislerine ödenir.

b) Emekli ikramiyelerinin ödenmesi

MADDE 178. — Subay ve astsubayların emekli ikramiyeleri emekli, mâlûllük, dul ve yetim aylıkları bağlanırken bu aylıkları ödemekle görevli kurum tarafından tahakkuk ettirilerek verilir. Yazı ile istenmesi üzerine en çok iki ay içerisinde ilgili Bakanlıkça bu para ilgili kuruma gönderilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Yardımlar

I - Doğum yardım ödeneği

MADDE 179. — Subay ve astsubaylardan çocuğu dünyaya gelenlere, her yıl Bütçe kanunu ile tesbit edilen miktarda doğum yardım ödeneği verilir.

Ana ve baba veya bunların her ikisinin de genel veya katma bütçeli dairelerden maas almaları halinde, bu ödenek yalnız babaya ödenir.

Mahkemece verilen ayrılık süresi içinde doğan çocuklar için bu yardım anaya verilir.

Doğum yardım ödeneği hiçbir vergiye ve kesintiye tabi tutulmaksızın ve tediye emri aranmaksızın saymanlarca derhal ödenir.

Bu yardım borç için haczedilemez.

a) Ölüm yardım ödeneği

MADDE 180. — Subay ve astsubaylardan :

a) Genel veya katma bütçeli dairelerden maaş almıyan eşi ile aile yardım ödeneğine müstahak çocuğu ölenlere, almakta olduğu aylığın bir aylığı tutarında,

b) Subay ve astsubayların ölümü halinde, sağlığında bildiri ile gösterdiği kimseye, eğer bildiri vermemiş ise eşine, yoksa çocuklarına subayın ve astsubayın son aylığının iki aylığı tutarında,

Ölüm yardım ödeneği verilir.

Ölüm yardım ödeneği hiçbir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın ve tediye emri aranmaksızın saymanlarca derhal ödenir. Bu yardım borç için haczedilemez.

Yurt dışı görevlerde bulunan subay ve astsubaylara veya eşlerine veya bildiride göstereceği şahıslara verilecek ölüm yardım ödeneğinde (147 nci) maddede yazılı katsayı uygulanmaz.

II - Tedavi ve cenaze masrafları

MADDE 181. — Tedavi ve cenaze masrafları, 211 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanun ve Yönetmeliğinde gösterildiği şekilde uygulanır.

III - Yakacak yardımı

MADDE 182. — Devlet memurlarının hangi hallerde ve hangi yerlerde ve ne miktarda ve ne şekilde yakacak yardımı alacaklarına dair çıkarılacak kanun ve yönetmelik, subay ve astsubaylar hakkında da aynen uygulanır.

IV - Giyecek ve yiyecek yardımı

MADDE 183. — Giyecek ve yiyecek yardımı özel kanun ve yönetmeliklerde gösterildiği şekilde verilir.

V - Tahsil bursları ve yurtlar

MADDE 184. — Mahrumiyet yerlerinde görevli subay ve astsubayların bulundukları yerlerde orta dereceli okullar bulunmadığı takdirde, bu dereceli okulda okuma hakkını kazanan çocuklarını, yatılı okulda okutmak isterlerse, pansiyon ücreti indirimlerinden faydalanırlar. Bu hususlarda Devlet memurları hakkında uygulanan esaslara tabidirler.

Millî Savunma Bakanlığı öğrenci yurtlarından istifade etmekte olan orta dereceli okulda okuyan çocukları için subay ve astsubaylar tarafından bu yurtlara ödenen ücretin yarısı Millî Savunma Bakanlığınca karşılanır.

Sınıfta kalan çocuklar için burs verilemiyeceği

MADDE 185. — Pansiyonlarda ücret indiriminden faydalanan subay ve astsubayların çocukları sınıfta kalırlarsa aynı sınıf için ikinci sene bu haktan faydalanamazlar.

VI - Vazifede mâlûl kalan ve ölenlerin ailelerine ödenecek tazminatlar

MADDE 186. — Subay ve astsubaylardan vazife esnasında mâlûl kalan ve ölenlere ödenecek tazminatlar özel kanunlarla yürütülür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Lojmandan faydalanma ve mülk konutu

A) Lojmandan faydalanma

I - Kapsam

MADDE 187. — Çeşitli kanunlara göre yaptırılan veya satınalınan lojmanlarla Millî Savunma Bakanlığına veya Jandarma Genel Komutanlığına tahsisli lojmanların kanunlarında gösterilen hak sahiplerine tahsis ve bu lojmanlardan çıkarılma bu kanun hükümlerine göre düzenlenir.

II - Tahsis

MADDE 188. — Yukardaki maddedeki lojmanların hak sahiplerine tahsisleri ile yüzde nisbetleri aşağıdaki esaslar dâhilinde, Millî Savunma ve İçişleri Bakanlıklarınca müştereken hazırlanacak bir yönetmelik ile düzenlenir.

a) Lojmanların tevziinde aşağıdaki esaslara göre tanzim ve ilân edilecek puvantaj cetvelleri esastır.

1. Müracaat tarihi,
2. Muhassesat ilmühaberinde yazılı bakmakla mükellef olduğu ve yanında bulunan aile fertlerinin sayısı,
3. Ailesinin hiçbir geliri olmıyanlar,
4. Kıta hizmetinde bulunanlar,
5. Daha önceki garnizonlarda lojmanlardan faydalanmamış bulunanlar ve faydalanma süresi az olanlar,

b) Yönetmelikte tesbit edilecek makam ve komutanlıklara (a) fıkrasındaki sıraya bağlı olmıyarak lojman tahsis edilebilir.

c) Kendisinin veya bakmakla mükellef olduğu aile fertlerinin lojmanın bulunduğu şehir ve kasabalarda meskeni veya lojman kira bedelinin iki misli veya daha fazla bir akaarı bulunanlar ile 6 ay ve daha fazla daimî görevle dış memleketlerde vazife alanlar lojmandan faydalanamazlar.

III - Lojmandan çıkma ve çıkarılma

MADDE 189. — Emekliye ayrılanlar, istifa edip çekilenler, başka bir yere nakil ve atananlar, her ne suretle olursa olsun Silâhlı Kuvvetlerden ilişiği kesilenler, bir garnizondaki (b) fıkrası haricinde lojmanda devamlı olarak 4 yıl oturma müddetini dolduranlar, tahsis yapıldıktan sonra 188 nci maddenin (c) fıkrasında yazılı fertlerin mesken ve akaarı bulunduğu anlaşılanlar ve bunların ölümü halinde bu binalarda oturmakta olan aileler iki ay içinde, bu evleri boşaltmaya mecburdurlar. Bu süre içinde boşaltmadıkları takdirde, başkaca bir tebligata lüzum kalmadan bu evler garnizon komutanı emriyle bir hafta içinde zorla boşaltılır. Bu emre karşı idari ve kazai merciler nezdinde itiraz, bu kararların icra ve infazını durduramaz.

Yetkili merciler tarafından kendisine tahsis yapılmadan bu evleri işgal edenler hakkında, yukarıdaki hükümler uygulanır.

B) Mülk konutu

IV - Subay ve astsubaylar için mülk konutu

MADDE 190. — Mülk konutu için ipotek kredisi, subay ve astsubayların da iştiraki suretiyle, emekli aylıklarını ödemekle görevli kurum tarafından tesis edilecek fondan karşılanır.

Bu madde hükümleri özel kanunlarla düzenlenir.

ONDÖRDÜNCÜ KISIM

Taltifler

BİRİNCİ BÖLÜM

Savaş takdirnamesi

I - Savaş takdirnamesi

MADDE 191. — Savaş madalyasının verilmesini gerektiren hallerin üstünde, başarılı sevk ve idare kabiliyeti veya görev icabı üstün kahramanlık ve cesaret göstermek suretiyle muharebenin gidişini değiştirecek harb neticesine tesir eden hallerde, üst makamlarca müteselsilen tasdik olunacak inhalar üzerine subay ve astsubaylara savaş takdirnamesi verilir.

a) İki defa 2 nci derecede savaş madalyası alanlar

MADDE 192. — İki defa 2 nci derecede savaş madalyası ile taltif edilenlere, bir savaş takdirnamesi verilir.

b) Takdirnamenin verilmesi

MADDE 193. — Savaş takdirnamesi, Silâhlı Kuvvetler Komutanı teklifi üzerine Millî Savunma Bakanı ve Başbakanın müşterek kararnamesi ve Cumhurbaşkanının onayı ile verilir. Silâhlı Kuvvetler Komutanının teklifine esas olacak inhalar, hiçbir makam tarafından iptal edilemez. Menfi mütalâası olanlar yazılı mütalâalarını komuta silsilesi ile Silâhlı Kuvvetler Komutanına gönderirler.

İKİNCİ BÖLÜM

Madalyalar

I - Madalyaların çeşidi

MADDE 194. — Silâhlı Kuvvetler mensupları ile Silâhlı Kuvvetlere yararlı hizmet yapan kişilere, savaşta ve barışta yaptıkları fedakârlık, gösterdikleri kahramanlık ve üstün başarılar karşılığında aşağıda yazılı madalyalar verilir :

a) Savaş madalyası,
b) Türk Silâhlı Kuvvetleri şeref madalyası,
c) Türk Silâhlı Kuvvetleri övünç madalyası,
d) Türk Silâhlı Kuvvetleri üstün hizmet madalyası.

a) Savaş madalyası

MADDE 195. — Savaş madalyası iki dereceli olup, altındır. Türk Silâhlı Kuvvetlerinde savaş takdirnamesi alanlara 1 nci derece savaş madalyası verilir.

Uluslararası hukukun meşru saydığı haller ve Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası andlaşmalar gereğince yapılan savaşta, Türk ve Dost Silâhlı Kuvvetleri içinde ve dışında görev alan, Türkiye'nin ve dostlarının düşmanı ile çarpışmada başarılı sevk ve idaresi ile savaş kazanan veya bir savaşın kazanılmasını hazırlıyan veya kolaylaştıran veya düşmanla çarpışma halinde görev icaplarının üstünde kahramanlık ve cesaret gösteren, Türk ve yabancı uyruklu asker kişilere 2 nci derece savaş madalyası verilir.

Savaş madalyası kişilere verildiği gibi, savaşta üstün derecede kahramanlık ve cesaret gösteren birliklerin sancaklarına takılmak üzere de verilir.

Savaş madalyası, Silâhlı Kuvvetler Komutanının uygun mütalâası ve Millî Savunma Bakanının teklifi üzerine, Bakanlar Kurulu Kararı ile tevcih olunur. Silâhlı Kuvvetler Komutanı veya görevlendireceği bir kişi tarafından birliklerin sancaklarına ve kişilere takılır.

b) Şeref madalyası

MADDE 196. — Türk Silâhlı Kuvvetleri şeref madalyası, altın ve gümüş olmak üzere iki derecelidir ve barışta kuvvet komutanları veya Jandarma Genel Komutanının teklifi üzerine Genelkurmay Başkanınca, savaşta Kuvvet Komutanları veya Jandarma Genel Komutanının teklifi üzerine Türk Silâhlı Kuvvetleri Komutanınca tevcih edilir.

Bu madalya, savaşta sevk ve idaresi ile savaşın kazanılmasını hazırladığı ve kolaylaştırdığı halde başarısı savaş madalyası ile taltif edilemiyecek derecede olanlar ile savaşta ve barışta hayatı tehlikede bulunan kişileri ve birlikleri, kendi hayatını tehlikeye koyarak kurtaran Türk ve yabancı uyruklu asker ve sivil kişilere verilir.

c) Övünç madalyası

MADDE 197. — Türk Silâhlı Kuvvetleri övünç madalyası gümüş ve bronz olmak üzere iki derecelidir. Birinci derecesi savaşta, ikinci derecesi barışta verilir.

Türk Silâhlı Kuvvetleri övünç madalyası Kuvvet Komutanları veya Jandarma Genel Komutanının teklifi üzerine savaşta Türk Silâhlı Kuvvetleri Komutanı ve barışta Genelkurmay Başkanınca tevcih edilir.

Bu madalya, savaşta veya barışta şehit olan veya görevi başında, görevin sebep ve tesirleri ile hayatını kaybeden asker kişilerin kanuni mirasçılarına verilir.

d) Üstün hizmet madalyası

MADDE 198. — Türk Silâhlı Kuvvetleri üstün hizmet madalyası gümüş olup, tek derecelidir. Kuvvet Komutanları veya Jandarma Genel Komutanının teklifi üzerine Genelkurmay Başkanlığınca tevcih olunur.

Bu madalya, Silâhlı Kuvvetlerin yükselmesi, güçlenmesi uğruna, askerî, idari, ilmî ve sair alanlarda üstün hizmetlerde bulunanlara, Silâhlı Kuvvetlerde bir araç, gereç gibi keşifte bulunanlara veya elde bulunanların gelişmesi ve evriminde büyük başarılar kazananlara, yurt içinde ve yurt dışında Silâhlı Kuvvetlerin bütün alanlardaki çalışmalarında emsallerine nazaran çok üstün derecede başarı gösteren, birliğin itibarını yükselten ve ulusal menfaatlere yararlı olan ve eşitlerine nazaran feragat ve fedakârlıkla çalışarak görevini üstün derecede yapan asker kişilere verilir. Bu madalya Silâhlı Kuvvetlerin gelişimi ve güçlenmesi için üstün derecede başarı gösteren Türk Vatandaşı sivil ve yabancı uyruklu asker ve sivil kişilere de verilebilir.

II - Diğer devletler tarafından verilen madalya ve nişanların takılması

MADDE 199. — Diğer devletler tarafından Türk Silâhlı Kuvvetlerine mensup kişilere tevcih edilen madalya ve nişanlar, Genelkurmay Başkanlığınca tescil edildikten sonra, dost devletlerin ulusal günlerinde elçilikler veya konsolosluklar tarafından yapılacak davetlerde, yurt içinde ve dışında takılabilir.

III - Madalya ve nişanların sahibinin ölümü halinde yapılacak işler

MADDE 200. — Bu kanun hükümlerine göre verilen madalyalarla, dost devletler tarafından asker kişilere verilen madalya ve nişanlar, sahiplerinin ölümü halinde kanuni mirasçılarına geçer. Ancak, mirasçılar bu madalya ve nişanları takamazlar. Madalya almaya hak kazanmış kişi madalyayı almadan ölmüşse, madalya kanuni mirasçılarına verilir.

IV - Birden fazla madalyaya hak kazananlar

MADDE 201. — Aynı zamanda ve aynı yerde yapılan görev ve hizmet bu kanunda yazılı madalyalardan birden fazlasına hak kazandırıyorsa yalnız en yüksek derecede olanı verilir.

V - Madalya ve nişanların mirasçılara intikali

MADDE 202. — Madalya ve nişan alan kişilerin ölümleri halinde, bu madalya ve nişanlar, kendileri tarafından mirasçılarından birine bırakılmamış ise, erkek çocuklardan ve en büyüklerinden başlamak üzere çocuklarına, çocukları yoksa eşine, eşi de yoksa babasına, babasının hayatta olmaması halinde annesine intikal eder.

Yukarda sayılan mirasçıların yokluğu halinde Medeni Kanun hükümlerine göre diğer mirasçılarına intikal eder.

VI - Madalyaların tescili

MADDE 203. — Bu kanun gereğince verilen madalyalar, beratlarına dayanılarak Genelkurmay Başkanlığınca tescil edilerek numaralanırlar.

VII - İstiklâl Madalyası

MADDE 204. — İstiklâl Madalyası Kanunu ile ek ve değişikliklerindeki İstiklâl Madalyasına ait hükümler saklıdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ödüller

I - Ödül

MADDE 205. — Silâhlı Kuvvetlerde (Jandarma dâhil) subay, astsubay, erbaş ve erlerden eğitimde, atışta, uçuculukta, denizaltı, dalgıç ve kurbağaadam hizmetlerinde, bakımda, haritacılık hizmetlerinde, tabiî âfetlerde (yangın, deprem, su baskını gibi) üstün başarı gösterenlerle, yeni buluşlar yapan veya mevcut usullerde yenilikler meydana getiren, meslekine ait eser yazan veya tercüme eden veya hayatını tehlikeye koyarak hizmet edip de madalya ile taltif edilemiyen kişiler, ödül verilmek suretiyle taltif edilirler.

Silâhlı Kuvvetlerde yabancı dil bilen personelin miktarını çoğaltmak, subay ve astsubayların boş zamanlarını yararlı şekilde değerlendirmek amacı ile, Kuvvet Komutanlıkları ile Jandarma Genel Komutanlığınca gerekli görülecek yerlerde açılacak yabancı dil kurslarında öğretmenlik yapan personel de ödül verilmek suretiyle taltif edilirler.

II - Madalya yapımının giderleri ve ödüller

MADDE 206. — Bu kanunda yazılı madalya ve beratların yapım giderleri Millî Savunma Bakanlığı bütçesinden ödenir. Ödüller için de, Millî Savunma Bakanlığı ve Jandarma Genel Komutanlığı bütçelerine bir fasıl konur.

III - Yönetmelik

MADDE 207. — Bu kanun gereğince verilecek madalyaların şekilleri, kayıtları, nitelikleri, kurdelâ, rozet ve nişanların takılacağı yer ve zamanları, kişiler ve birlik sancaklarına veriliş ve takılış usulleri, kimlerin teklifi ve onayı ile verileceği ve ödüllerin miktarı ile ilgili diğer hususlar. Millî Savunma ve İçişleri Bakanlıklarınca müştereken tanzim edilecek bir yönetmelikle tâyin ve tesbit olunur.

ONBEŞİNCİ KISIM

Geçici maddeler

General ve amirallerin hizmete devamları

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte general ve amiral rütbelerinde bulunanlar, 50 nci maddede tesbit edilen rütbe oranları aşılmamak şartiyle bekleme sürelerini doldurmuş olsalar dahi yaş hadleri müsaidolduğu takdirde hizmete devam edebilirler.

İki yıl için 4273 sayılı Kanun ile Sicil Yönetmeliğinin uygulanması

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takibeden 30 Ağustos ile onu takibeden 30 Ağustosta bu kanunda yazılı bekleme sürelerini tamamlıyarak terfi edecekler hakkında 4273 sayılı Kanuna göre çıkarılmış olan Subay Sicil Yönetmeliği hükümleri uygulanır.

(2/3) nisbetinde sicil mecburiyetinin aranmıyacağı

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu kanuna göre 2/3 nisbetinde sicil teşekkül edinceye kadar rütbe terfii için 44 ncü maddenin (b) fıkrasındaki şart aranmaz.

Subayların yarbay ve albaylık bekleme süreleri

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte yarbay olanlar için, kademe terfiine sapmak hükmü saklı kalmak üzere, yarbaylık bekleme süresi 3 yıl, albaylık normal bekleme süresi 6 yıldır.

4 yılını bitirmiş albaylara, albaylık 5 ve 6 ncı kademe maaşı verilir.

Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihte albay olanlar için albaylık normal bekleme süresi 6 yıldır.

Kıdem sıraları

GEÇİCİ MADDE 5. — Bu kanun hükümlerine göre subay ve astsubayların nasıp ve ehliyet dereceleri ve kıdem sıraları tesbit edilinceye kadar mevcut kıdem sıraları muhafaza olunur.

Bayan subayların yeniden sınıflandırılacağı

GEÇİCİ MADDE 6. — Halen Silâhlı Kuvvetlerde görevli muharip sınıf kadın subaylar, yardımcı sınıflardan birine geçirilmek üzere yeniden sınıflandırılırlar.

Uçucu kadın subaylar, uçuculuk kaabiliyetini muhafaza ettikleri müddetçe yeniden sınıflandırılmazlar.

Üsteğmen ve yüzbaşıların kıta hizmeti

GEÇİCİ MADDE 7. — Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihte üsteğmen ve yüzbaşılık rütbelerine ait kıta hizmetleri hakkında 4273 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

Kıdemler

GEÇİCİ MADDE 8. — 4273 sayılı Kanun gereğince kendilerine tahsil, ihtısas, başasistanlık gibi öğrenimden dolayı verilen kıdemler, bu kanunun malî hükümler dışındaki hükümlerinin yürürlüğe girdiği tarihte, o tahsil ve ihtısaslara başlamış olanlara, mezkûr kanun hükümleri gereğince, usulüne uygun olarak verilir.

İki yıl için 5802 sayılı Kanunun uygulanacağı

GEÇİCİ MADDE 9. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takibeden 30 Ağustos ile onu takibeden 30 Ağustosta bu kanunda yazılı bekleme sürelerini tamamlıyarak terfi edecekler hakkında 5802 sayılı Kanun ile ek ve tadilleri ve o kanuna göre çıkarılmış olan Astsubay Sicil Yönetmeliği hükümleri uygulanır.

Nasıp tarihlerinin 30 Ağustosa götürülmesi

GEÇİCİ MADDE 10. — Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihte bulundukları rütbe nasıpları 30 Ağustosa intıbak etmiyen astsubayların nasıpları bir evvelki 30 Ağustos tarihine götürülür. Bu nasıp düzeltmesinden dolayı maaş farkı verilmez.

(2/3) nisbetinde sicil mecburiyetinin aranmıyacağı

GEÇİCİ MADDE 11. — Bu kanuna göre (2/3) nisbetinde sicil teşekkül edinceye kadar rütbe terfi edecek astsubaylar için 93 ncü maddenin (b) fıkrasındaki şart aranmaz.

Askerî memurlar için geçici madde

GEÇİCİ MADDE 12. — Silâhlı Kuvvetlerde halen askerî memur olarak bulunanlara, bu kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 1455 sayılı Kanun ile ek ve tadilleri uygulanmaz. Ancak, bunlar bu kanuna tabi olup bulundukları sınıf unvanlarını muhafaza ederler. Haklarında yaş hadleri ve diğer özlük hakları dâhil eşidi subaylar ile bu kanun hükümlerine göre işlem yapılır.

Erken bekleme müddetine tabi olanlar

GEÇİCİ MADDE 13. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte 4273 sayılı Kanunun 5611 sayılı Kanunla değişik 10 ncu maddesi gereğince erken bekleme sürelerine tabi rütbelerde bulunanların bir üst rütbeye yükselmeleri hakkında 4273 sayılı Kanunun ek ve tadilleri hükümlerinin uygulanmasına devam edilir.

Subay ve astsubayların kademe terfii intıbakları

GEÇİCİ MADDE 14. — Halen aynı rütbede bulunan ve bu rütbedeki kıdem süreleri farklı olan subay ve astsubayların kademe terfilerine intıbaklarında, rütbe içindeki her hizmet yılı bir kademe olarak hesabedilir.

Maaş intıbaklarında müktesep haklar

GEÇİCİ MADDE 15. — Bu kanuna göre çıkarılacak tüzüğe göre, verilecek aylık tutarları, subay ve astsubayların rütbelerine göre almaları icabeden miktardan az olursa, aradaki fark kademe terfii suretiyle giderilinceye kadar ödenmeye devam olunur.

Astsubayların rütbe intıbakları

GEÇİCİ MADDE 16. — Halen Silâhlı Kuvvetlerde görevli astsubayların rütbe intıbakları, kanunun malî hükümlerinin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren aşağıdaki esaslara göre yapılır.

Ancak, astsubaylar haiz oldukları rütbe unvanlarına göre yapılacak intıbakta, daha ast bir rütbenin unvanını alacak duruma düşerlerse, bunlar, haiz oldukları eski rütbe unvanlarını muhafaza ederler.

Süresi yıl	Eski rütbeler	Yeni rütbeler
1—3	Astsubay çavuş	Astsubay çavuş
1—3	Astsubay üstçavuş	Astsubay kıdemli çavuş
1—3	Astsubay başçavuş	Astsubay üstçavuş
1—3	Astsubay kıdemli başçavuş	Astsubay kıdemli üstçavuş
1—6	Astsubay 1 ve 2 kademeli kıdemli başçavuş	Astsubay başçavuş
1—6	Astsubay 3 ve 4 kademeli başçavuş	Astsubay kıdemli başçavuş

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli hükümler

I - Orta - Doğu Âmme İdaresi Enstitüsünü bitirenlere kıdem verilmiyeceği

MADDE 208. — 7163 sayılı Türkiye ve Orta - Doğu Âmme İdaresi Enstitüsü Teşkilât Kanununun 15 nci maddesi gereğince Enstitüde tahsillerini başarı ile bitiren asker kişilere Enstitüde geçirdikleri müddetten dolayı kıdem verilemez.

II - Yönetmeliklerin yürürlüğü

MADDE 209. — Bu kanunda geçen yönetmelikler en geç 1 Mart 1966 tarihinde yürürlüğe konulur.

Yürürlükten kaldırılan kanun ve kanun maddeleri

III - Yürürlükten kaldırılan kanunlar

MADDE 210. — Aşağıda yazılı kanunlar ve bunların ek ve tadilleri ile çeşitli kanunların bu kanuna aykırı hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

a) 19 Haziran 1942 gün ve 4273 sayılı Kanun ve ek ve tadilleri,
b) 8 Haziran 1959 gün ve 7333 sayılı Kanun,
c) 2 Temmuz 1951 gün ve 5802 sayılı Kanun, ek ve tadilleri,
d) 1 Haziran 1929 gün ve 1493 sayılı Kanun, ek ve tadilleri,
e) 25 Ekim 1963 gün ve 357 sayılı Askerî Hâkim ve Savcılar hakkındaki Kanunun bu kanuna muhalif olan hükümleri,
f) 26 Ekim 1934 gün ve 2590 sayılı Kanunun bu kanuna muhalif hükümleri,
g) 25 Mart 1953 gün ve 6077 sayılı Kanun, ek ve tadilleri,
h) 18 Mayıs 1929 gün ve 1455 sayılı Kanun, ek ve tadilleri,
i) 6 Mayıs 1933 gün ve 2161 sayılı Kanun, ek ve tadilleri,
j) 28 Mayıs 1928 gün ve 1281 sayılı Kanun, ek ve tadilleri,

k) 15 Mayıs 1957 gün ve 6966 sayılı Nakil ve Tâyin Kanunu,

l) 20 Haziran 1927 gün ve 1108 sayılı Maaş Kanunu ile ek ve tadillerinin bu kanuna aykırı hükümleri,

m) 18 Nisan 1956 gün ve 6725 sayılı Kanun,

n) 13 Temmuz 1956 gün ve 6801 sayılı Kanun ile ek ve tadilleri.

IV - Yürürlük

MADDE 211. — Bu kanunun kıta tazminatına dair hükümleri kanunun yayımını takibeden ay başından itibaren,

Diğer malî hükümleri kanunun yayımını takibeden malî yıl başından itibaren,

Malî hükümler dışındaki hükümleri, kanunun yayımını takibeden Eylül ayının 1 nci günü yürürlüğe girer.

V - Uygulama

MADDE 212. — Bu kanunun tüzüklere ait hükümlerini Bakanlar Kurulu, diğer hükümlerini Millî Savunma, İçişleri ve Maliye Bakanları yürütür.

Millet Meclisinin kabul ettiği metne bağlı cetveller

SUBAYLARIN BEKLEME SÜRELERİ VE RÜTBELERE AİT KADEMELERİNİ GÖSTERİR

(CETVEL - 1)

RÜTBELER	Normal Bekleme Süresi	RÜTBELERE AİT KEDEMELER	Yaş Hadleri
Asteğmen	1 Yıl	1	41
Teğmen	3 Yıl	1 2 3	41
Üsteğmen	6 Yıl	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12	41
Yüzbaşı	6 Yıl	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12	46
Binbaşı	6 Yıl	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	52
Yarbay	4 Yıl	1 2 3 4 5 6 7 8	55
Albay	4 Yıl	1 2 3 4 5 6 7	58
Tuğg-Tuğamiral	3 Yıl	1 2 3	60
Tümg-Tümamiral	3 Yıl	1 2 3	60
Korg-Koramiral	3 Yıl	1 2 3	65
Org-Oramiral	3 Yıl	1 2 3	65
Hizmet Yılları		1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44	

Yaş Haddi Hattı

ASTSUBAYLARIN BEKLEME SÜRELERİNİ VE RÜTBELERİNE AİT KADEMELERİNİ GÖSTERİR

(CETVEL 2)

RÜTBELER	Normal Bekleme Süresi	RÜTBELERE AİT KADEMELER	Yaş Hadleri
Astsb. Çvş	3 Yıl	1 2 3	43
Astsb.Kd.Çvş.	3 Yıl	1 2 3	43
Astsb.Üçuş.	3 Yıl	1 2 3 4 5 6	46
Astsb.Kd.Üçuş	3 Yıl	1 2 3 4 5 6 7 8 9	46
Astsb.Baş.Çvş	6 Yıl	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12	49
Astsb.Kd.Baş.Çvş	6 Yıl	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12	55
Hizmet Yılları		1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36	

Yaş Haddi Nattı

ASTSUBAYLIKTAN SUBAY OLANLARIN BEKLEME SÜRELERİNİ VE RÜTBELERE AİT KADEMELERİNİ GÖSTERİR

(CETVEL 3)

RÜTBELER	Normal Bekleme Süresi	RÜTBELERE AİT KADEMELER																			Yaş haddi
Tğm.	3 Yıl	1	2	3																	41
Ütğm.	6 Yıl				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12					48
Yzb.	6 Yıl										1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	52
Hizmet Yılları		14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	

Yaş Haddi hattı

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

EK - 4 SAYILI CETVEL

Rütbeler	Tazminat miktarı (Bu kanunda tarif edilen albay maaşının yüzdesi)
Albay	% 20
Yarbay	% 18
Binbaşı	% 16
Yüzbaşı	% 14
Üsteğmen	% 12
Teğmen - Asteğmen	% 10
Astsubaylar	% 10
Uzman Jandarma Çavuş - Uzman Çavuş	% 6